HART VAN DE STAD KRANT

Vereniging voor de Pieters- en Academiewijk en Levendaal-West

INHOUD

Universiteitsgebouwen
Snouck Hurgronjehuis,
Zoölogisch laboratorium
Drie huizen op de Papengracht
(Oud) bewoners vertellen:
Ruud van Hoorn
In gesprek met….
Driss Haouli
Kunst in de wijk:
Joods herdenkingsmonument
Tafel van Leiden
Rijks Museum van Oudheden
Ledenvergadering
Berichten
Ingezonden

De zogenoemde universitaire gevel op het Rapenburg. Het tweede pand van rechts is het Snouck Hurgronjehuis.

Rapenburg 61: het Snouck Hurgronjehuis

Deel 3 van een serie over universitaire gebouwen in de wijk

Door Corine Hendriks, medewerker van de Universiteit Leiden.

Op het eerste gezicht zie je het niet maar het grote pand Rapenburg 61 bestond ooit uit twee zestiende-eeuwse woningen. In de achttiende eeuw werden ze 'verheeld' en de gevel werd daarop aangepast. De achterliggende structuur werd niet veranderd. Wie langs de vitrage kijkt van het raam links van de deur, ziet dat er een muur dwars op het midden van het raam staat.

Hollands classicisme

De oorspronkelijke lijstgevel uit 1701 werd ontworpen door Jacob Roman en was een laat voorbeeld van de strakkere variant van het Hollands classicisme. Dat kenmerkte zich door soberheid en uiterst precies metselwerk. Roman was hofarchitect een aanvoerder van het stadhouderlijk bouwbedrijf in de Nederlanden onder Willem III. Hij werkte onder andere ook aan Paleis het Loo.

In 1764 werd de bestaande gevel voorzien van een nieuwe deur en aangepast aan de nieuwste mode: in de kolom boven de deur werden zwierige rococomotieven rondom de vensters aangebracht. Het is grappig om te zien is dat het nieuwe pand dat op de hoek van het Rapenburg en de Nieuwsteeg is opgetrokken aan de Nieuwsteegzijde ook een dergelijke kolom heeft, zij het dat deze zeer eenvoudig is gehouden.

>>Lees verder op volgende pagina

Nummer 128
April 2010
oplage 2500
Redactie Clariet Boeye, Marjolijn Pouw
Layout Rita Blankenberg, Sanne Dresmé

Inlevering van de stukken voor de volgende krant: half augustus bij info@pieterswijk.nl of redactie Hart van de Stadkrant, Postbus 11016, 2301 EA Leiden

www.pieterswijk.nl

Vervolg pagina 1

Stuc- en houtsnijwerk

De modernisering van Rapenburg 61 werd in 1764 uitgevoerd in opdracht van de patriciërsfamilie Theodora Elisabeth en Joost van Reverhost, die ook het interieur lieten aankleden met stuc- en houtsnijwerk. Veel hiervan heeft de vernieuwingen van latere gebruikers van het pand overleefd.

Uit de negentiende eeuw dateren wel de T-vensters op de hogere verdiepingen en de aanbouw aan de achterzijde. Door deze aanbouw heeft het huis een inpandige, raamloze (stijl)kamer. Als Rapenburg 61 nog eens wordt opengesteld voor bezichtiging, maak dan van de gelegenheid gebruik want het is een prachtig pand waar de sfeer van vroeger eeuwen nog voelbaar aanwezig is.

Monumentale houten schouw in het Snouck Hurgronjehuis. Het reliëf met engeltjes is geen echt reliëf maar een trompe-l'oeil, een schildering waarin zodanig is gewerkt met schaduwen dat de afbeelding driedimensionaal, dus bedrieglijk echt, lijkt. Trompe-l'oeil betekent letterlijk: bedrieg het oog. In het pand zijn overigens ook 'echte' gestucte engeltjes te vinden.

Mekka

In 1919 kocht de illustere arabist en islamoloog Christiaan Snouck Hurgronje (1857-1936) het huis, en nog steeds is hij de naamgever van het pand: Snouck Hurgronjehuis. Snouck Hurgronje studeerde theologie en vooral Semitische talen en promoveerde al op zijn 23ste cum laude op 'Het Mekkaanse feest' – de islamitische pelgrimage naar Mekka. Hurgronje verbleef langere tijd in het Midden-Oosten en ging erg ver in het onderzoeken van de islam: hij probeerde zelf op bedevaart naar Mekka te gaan en woonde er zelfs vijf maanden. Maar voor het tot de daadwerkelijke bedevaart kon komen, kwamen zijn voornamelijk antropologische motieven aan het licht en werd hij uitgezet. Voor zijn eigen veiligheid, zo werd erbij verteld. Met het reisverslag, dat uitkwam in 1888 ('*Mekka*'), vergaarde Snouck Hurgronje wereldfaam. Eveneens om antropologische redenen, zo zou hij achteraf zelf aangeven, sloot hij later in het toenmalig Indië een islamitisch huwelijk waaruit vier kinderen geboren werden. Dat dan weer wel. In 1903 trouwde hij nog een Indische vrouw, een verbintenis waaruit een zoon voortkwam.

Een van de stijlkamers.

Van Heutsz

Snouck Hurgronje was in Indië adviseur van kolonel Van Heutsz, berucht om zijn bloedig optreden tegen de Indische 'rebellen'; hij sprak niet alleen Arabisch maar nog een stuk of tien andere talen, waaronder drie Indische. Toch sloeg Van Heutsz de adviezen van Snouck Hurgronje, na een periode van goede samenwerking, in de wind, reden voor Snouck Hurgronje om vol bitterheid terug te keren naar Leiden, waar hij Rapenburg 61 betrok. Hij werd hoogleraar Arabisch en was ook nog enige tijd rector magnificus. Zijn twee Indische huwelijken weerhielden hem er niet van om in Nederland nog een derde keer te trouwen hetgeen wederom leidde tot nageslacht: in dit geval een dochter.

Na het overlijden van Snouck Hurgronje in 1936 kwam het Leids Universiteits Fonds – beter bekend als het LUF - in bezit van Rapenburg 61. Dit fonds, opgericht om de Leidse universitaire alumni te verleiden tot donaties en schenkingen aan de universiteit, zetelt nog steeds in het pand.

Bijzondere gebouwen

Drie huizen op de Papengracht II

Door Joep Creyghton

Het brede pand op de Papengracht, nu met de nummers 16 tot en met 20a, werd in 1580 nog bewoond door Lucas Wouterszoon, 'eertijts commandeur tot Catwijk', en zijn dienstmaagd. In het eerste deel van dit verhaal hadden we als vroegst bekende bewoner en eigenaar in 1550 Lieven van Boschuysen gevonden, hoogheemraad van Rijnland. Ook eerder woonden er Van Boschuysens in de wijk Over 't Hof, maar of en hoelang ze al in het pand woonden weten we niet. De weinige gegevens van vóór 1550 leveren maar een heel vaag beeld op over de bewoning van de gracht.

Bewoners in 1581

Vanaf 1581 wordt dat anders. In dat jaar vindt een grote volkstelling in de stad plaats, en vier jaar later wordt het hele huizenbezit van de stad in kaart gebracht. Het lijkt of er een gordijn over het oude Leiden wordt opengeschoven: namen van huiseigenaars en bewoners, hun beroepen, de huurwaarden van hun huizen worden binnen de singels netjes, huis voor huis, straat voor straat, bon voor bon, in registers vastgelegd. De huurwaarde van Lucas' pand bedraagt 24 gulden. Het huis van zijn buurman ten Noorden, Jan van den Brant Dircsz. van Amersfoort, is nog iets breder en wordt op 28 gulden huurwaarde geschat. Van den Brant is rentenier, hij is geboren in Leiden maar hij 'heeft meest tot Breda gewoond'. Zijn huis telt in 1581 als bewoners een gezin van 5 personen en 1 student. Noordelijk van Jan van den Brant, is een huis met huurwaarde van 16 gulden, dat toebehoort aan jonkvrouw Catarijne van Heemskerk, een weduwe met 2 kinderen en 1 personeelslid, en verder door Jacop, zoon van Pieter Adriaensz Storm, notaris en door jonkheer Henric Verdoes van Rhijnsburch met een bediende. Ten Noorden daarvan ligt het extra brede hoekhuis met de Langebrug, de 'Aelmoeshuysinge van Syon', waar geen huurwaarde van genoemd wordt omdat het vrij is van belasting.

Ten Zuiden van Lucas Woutersz. (nu Papengracht 22) woont Huych Dircxz. , 'eertijts Celder der Barnardieten tot Warmont', zijn gezin telt 4 personen, de huurwaarde bedraagt 12 gulden, de helft van dat van Lucas Woutersz. Daarnaast het huis van Bartolomeus Adriaensz. 'borduerwercker uyt Vlaanderen' met een gezin van 2 personen, er woont tevens een huurder uit Dordrecht. In het huis daarnaast weer Pieter Jacopsz. 'eertijts conventual in den Barnardietenconvent tot Warmont', met een gezinsgenoot. Vervolgens Dirc Corssen, thinnegieter met een gezin van 3 personen, zijn inwonende zoon is schutter, 20 jaar later is die zoon eigenaar, hij is dan 'goutsmidt' van beroep. Ten Zuiden daarvan komt het breedste en duurste huis aan deze zijde van de gracht, met huurwaarde 32 gulden, het behoort toe aan meester Jan Duycq, 'licentiaat in de rechten', met zijn gezin van 6 personen en 1 bediende. Het volgende pand zuidelijk daarvan is volgens Annie Versprille in het Leids Jaarboekje van 1961 het huidige Papengracht 32, eigenaresse was Duyfgen Jansz., weduwe van Huych Jansz. van Alkemade, die het verhuurde aan 'Joffrou van Vueren van Campvelt buyten Delf'. Deze juffrouw van Vueren, voluit Agatha van Alkmade, vrouwe van Opmeer, de Vuere etc., was een erfgename van Willem van Alkemade, ridder. De Van Alkemades hadden in de voorgaande eeuwen behoord tot de machtigste geslachten van Holland. Met een huurwaarde van 16 gulden was dat een van de meer aanzienlijke huizen op de gracht. Agatha bewoonde het pand samen met 'Hester Jacopsdr. van Harderwyc haar Jongwijf', deze laatste kocht het pand in 1582. Daarop volgden nog een aantal kleinere huisjes: van Jakop Jansz. bierdrager met een gezin van 4 en een schoonzuster, van de alleenwonende Marijtgen Jacopsdr. spinster, van Thonis Jacopsz. hoedemaecker met zijn vrouw, van Pieter Willemsz. steenplaetsersknecht van Zoeterwoude met een gezin van vier, deze huurde het huisje van zijn buurman Thonis Jacopsz. De laatste panden hebben allemaal een huurwaarde van 4 of 5 gulden. Dat geldt ook voor het meest zuidelijke huisje aan de gracht, dat eigendom is van Gerijt Dircxz, 'chipier'. Ten Noorden van zijn

huisje is een poort (een gangetje) met nog een huisje, eveneens toebehorend aan Gerijt Dircxz., en ook de twee eerste huisjes aan de Plaetse of pleyn voor 's-Gravensteen, resp. met huurwaarden van 12 en 7 gulden, zijn van hem. In het tweede huisje woont hijzelf, 'messenmaecker en de chipier der stadt Leyden', met een gezin van 7 kinderen, een neef en een knecht.

De bewoning van deze kant van de gracht is dus heel gevarieerd. Enerzijds de laatste restanten van de aristocratie en van leden van de geestelijke stand van voor de reformatie en het beleg, anderszijds ambachtslieden en kleine handwerkslieden met hun gezinnen. Aan de overkant van de gracht zien we iets dergelijks. Annie Versprille noemt o.a. de bewoners van het St. Stevensklooster en daarnaast de abdis en de bij haar gebleven nonnen van de abdij van Leeuwenhorst, in het 'Huis van Zessen', dat nu deel uitmaakt van het Museum van Oudheden. Deze nonnen waren in de stad komen wonen nadat hun klooster bij Noordwijkerhout was geconfisqueerd. Aan de overkant woonden ook professor Heurnius, hoogleraar in de geneeskunde, en Caspar Coolhaes, de voormalige kartuizer monnik die gereformeerd was geworden en zelfs predikant werd en die zich later specialiseerde in de bereiding van geneeskrachtige kruiden.

De opsplitsing in het jaar 1608

Hervorming, beleg en daar¬na de onstuimige groei en bevolkingsaanwas in de stad in de laatste 20 jaar voor de eeuwwisseling hebben ook de Papengracht niet onberoerd gelaten. In 1608, bijna een kwart eeuw later, leeft Lucas Woutersz niet meer. Het huis is echter nog in bezit van zijn erfgenamen, de gebroeders Dirk en Johan Verhuyt en het wordt nog bewoond door zijn dienst¬maagd . Op 12 mei 1608 komen Dirk Verhuyt en de kinderen van de inmiddels overleden Johan, brouwers in de omgeving van Tiel, naar Leiden om het huis ten overstaan van de schepenen te verkopen, en wel aan Claes Cornelisz Quant, metselaar, die hier echter slechts als makelaar zal blijken op te treden. Quant betaalde voor het huis 2.863 gulden, een fors bedrag in vergelijking met de 450 gulden die Lucas Woutersz. 30 jaar eerder moest betalen om eigenaar te worden. Inflatie en speculatie schijnen in die jaren sterk prijsopdrijvend te hebben gewerkt.

Van dat laatste zouden we ook bijna Quant gaan verdenken, want nog geen drie maanden later gaat hij ertoe over huis en erf te verkopen in niet minder dan zeven gedeelten. Het brede pand wordt aan de voorkant in tweeën gesplitst, pand A en pand B, eigenaren worden resp. Alewijn Jansz., timmerman, en joffrouwe Machelijne van Almeras, weduwe van Mr. Jan Exalto. De verkoopakte voorziet in tal van bepalingen: het gemeenschappelijke riool loopt onder pand A door naar de gracht, een aantal deelpercelen moeten binnen een jaar 'betimmerd' worden, er moet een scheidsmuur op gemeenschappelijke kosten tussen de plaatsjes van A en B gemetseld worden, en in de vroegere tuin moeten binnen een jaar meerdere huisjes gebouwd worden. Als onderdeel van de koopsom sluiten beide kopers van A en B een soort hypotheekovereenkomst af niet met Quant, maar met Amelis van Hoogeveen, 'rentmeester'. Deze Amelis van Hoogeveen, die ook in andere opzichten een rol bij de financiering heeft gespeeld, blijkt nog geen twee jaar later schepen van Leiden te zijn. De hele transaktie past trouwens in de politiek van de stad in die jaren: de gesplitste verkoop, de verplichting tot betimmering van ledige stukjes erf en tot bestrating en onderhoud van de gemeenschappelijke gang en poort naar de Schoolsteeg moesten meer woonruimte opleveren voor de overbevolkte stad van die jaren.`

Bijzondere gebouwen

Door Patrick Colly

Zoölogisch Laboratorium Leiden

Het zoölogisch laboratorium in Leiden staat leeg. Afgelopen zomerheeft de faculteit biologie het verlaten. Dat is jammer want het is een gebouw met karakter. Het laboratorium steekt ondanks haar geringe hoogte van 28 meter overal boven uit. Tegelijk doet zij er alles aan om zo massief mogelijk te lijken. Onelegant en sober, maar trots als een pauw.

Het laboratorium is een atypisch gebouw in de stad. Binnen de singels is Leiden voornamelijk plat. Dat wil zeggen, de oude binnenstad is vrij goed bewaard gebleven en bestaat voornamelijk uit laagbouw, drie of vier lagen met een kap. Met uitzondering van, zoals het hoort in een stad als Leiden, een paar kerken, de schouwburg, de burcht, het stadhuis en de voormalig

meelfabriek. En bij die uitzonderingen hoort dit gebouw, laten we het een toren noemen, dus ook.
De grote groei van studentenaantallen eind jaren veertig en begin jaren vijftig, leidde tot enorme bouwwoede bij veel Nederlandse universiteiten. De expansie van de Universiteit Leiden vond plaats op een terrein achter het station, het begin van het huidige bio-sciencepark. Tegelijk startte op diverse locaties om en nabij het Rapenburg het verwerven van panden en het intensiveren van bestaande terreinen. Zo werd de toren voor het zoölogisch laboratorium bij een woonhuis op het terrein van de sterrenwacht gebouwd.

Het laboratorium werd rond 1957 ontworpen door het Leidse architectenbureau van Oerle, Schrama en Bos. Op de Bonas-website wordt het ten onterechte toegekend aan Gijsbert Friedhoff, destijds Rijksbouwmeester en architect van kloeke sobere baksteengebouwen. Dat is het laboratorium zeker, kloek. Overhoeks valt maar nauwelijks een gat in de rode baksteengevel te ontdekken. Vier bijna identieke gevels worden geleed door puntige metselwerk lisenen die leunen op een zware massieve plint. Juist deze lisenen zorgen voor de verdichting in het beeld van de gevel. Ertussen geklemd zitten steeds dezelfde verticale ramen met omgekeerde T verdeling. De dichte hoeken en de smalle, kleinere ramen op de zesde verdieping versterken het massieve karakter. De terugliggende kroon wordt rondom omzoomd door een glasstrook die de zesde verdieping van boven aanlicht. De kroon bestaat uit een twee verdiepingen hoge, compleet dichtgemetselde ruimte met prachtige stalen dakspanten. Een torenkamer voor volières en aquaria. Je reinste Pluk van de Petteflet!

Het is een vreemd ding. Vanuit de straat valt het niet direct op, maar vanaf een afstand lijken de verhoudingen niet te kloppen en heeft de toren een gek hoofd. De pragmatiek van een onelegante gestalte. Karakter heeft het gebouw des te meer, het fotografenechtpaar Becher had er zeker raad mee geweten. Opsmuk is gemeden, de textuur van de gevel is het ornament. Zelfs de entree lijkt vergeten, een trappetje voert naar een afwijkend gat in de gevel: de voordeur. Deze bescheiden entree is zelfs niet aan de straat gelegen, maar aan de doorgang naar de achterliggende sterrenwacht, zodat de voorgevel zo abstract mogelijk blijft. De heldere structuur van de gevel volgt de logica van de plattegrond. De betonconstructie aan de binnenzijde is de aanzet van de lisenen. De plattegrond is vijf bij zeven traveeën groot. De laboratoriumverdiepingen zijn hoog en de balken- en kolomstructuur zwaar. Zowel een uiterst pragmatische als flexibele plattegrond. Je zou het duurzaam bouwen, of bouwen met overmaat kunnen noemen. De structuur is zo gemaakt dat het vrijwel alles in zich zou kunnen opnemen. En daarmee heeft het potentie te over zou je denken.

Ongeveer twintig jaar geleden ging de discussie in Leiden over het behoud van de voormalige Meelfabriek, toen een zeer populair afstudeer-onderwerp aan de faculteit bouwkunde in Delft. Prachtige industriële architectuur, maar toch was het niet eenvoudig te behouden. Er is zelfs nog een sloopvergunning ingediend. Nu de cultuurhistorische waarde is onderkend maakt Peter Zumthor een ontwerp voor het hergebruiken van de dertien gebouwen van dit omvangrijke complex. Omtrent het zoölogisch laboratorium is het echter opvallend stil. Er is een sloopvergunning aangevraagd voor de toren en een bouwaanvraag ingediend voor een in volume vergelijkbaar gebouw, maar dan wat breder en met twee

verdiepingen meer. Dus meer opbrengsten. Het in het programma geëiste aantal woningen past er nu niet in. Het is wederopbouwarchitectuur en dus niet beschermd. Potentie en karakter zijn blijkbaar niet genoeg voor deze prachtige pragmatische toren. De tragiek van de hedendaagse pragmatiek.

gepubliceerd op archined 18 februari 2010
architectenburo flinterdiep, www.flinterdiep.nl

Bewoners vertellen

RUUD VAN HOORN van schoenmakerij de Bakkersteeg. *Door Vincent van Amerongen*

"Ik geniet nog steeds van een mooi gerepareerde schoen"

Wie wil weten hoe een schoenenwinkel er vroeger uitzag, heeft geen tijdmachine nodig. In de kleine schoenmakerij in de Bakkersteeg – en de gehele straat trouwens – lijkt de tijd tachtig jaar te hebben stilgestaan. In het voormalige woonhuis is sinds de jaren dertig een schoenmakerij gevestigd, en sindsdien is er nauwelijks iets aan veranderd.

Andere tijd

"Je stapt hier gewoon een andere tijd binnen", zegt Ruud van Hoorn, die sinds 1994 in de schoenmakerij werkt. "Ik ga dat hier ook echt niet veranderen." We zitten op het zoldertje boven, aan een kleine tafel. Alles is van hout. Aan de ene kant een kastenmuur, aan de andere kant een open kast met tientallen zwarte passchoenen. De verbouwing van de zolder is het werk van Ginus Nusteling, zijn vroegere compagnon. "Ginus heeft de hele zolder verbouwd, het dak geïsoleerd, de kastenwand getimmerd, een keukentje erin gezet met stromend water. Het is een prachtige ruimte geworden hierboven. Heerlijk gewoon. Elke keer als ik hier 's-ochtends aankom, dan ga ik eerst naar boven. Een bak koffie drinken, krantje erbij. Deze ruimte is een verlengde van je eigen woonkamer."

Droog brood

Dat Ruud hier inmiddels al zestien jaar zit, lijkt hem zelf nog het meest te verbazen. "Dat had ik toch echt niet gedacht. Ik had nooit de ambitie om een eigen bedrijf te beginnen. Ik ben er ook volkomen toevallig ingerold. Ik woonde in de studentenflat aan de Pelikaanhof en had geschiedenis gestudeerd, maar daar was eind jaren 80 geen droog brood mee te verdienen. Mijn vriendin werkte bij een onderwerkmakerij, een schoenmakerij voor orthopedische bedrijven. Toen ben ik daar aan de slag gegaan, een schoenmakersopleiding gevolgd, en via mijn vriendin weer hier terecht gekomen, die kende Ginus."

Primitief

"Ginus nam de zaak in '93 over toen de oude Zierikzee was overleden ("die had zijn schoenen altijd op een grote hoop liggen"). Een jaar later kwam ik erbij. Tot de jaren 30 was dit een woonhuis. Ik heb eens een oude foto gekregen uit Amerika van een man die hier vroeger had gewoond. Daarop kon je zien dat beneden nog een potkachel stond, en in het midden van de kamer de eettafel met een hanglamp erboven, daar zat het gezin omheen. Toen we hier begonnen was het heel primitief. Er was hier nog geen stromend water, alleen een waterton in de tuin. Daar spoelde je de wc mee door. Als de ton dan in de zomer leeg was, stonk de wc als een gek. Verwarming was er ook niet, beneden stond alleen een oliekachel. De eerste of tweede winter was het behoorlijk koud. Dan kwam je hier binnen en was het min 2, en aan het eind van de dag was het dan +10,

+12 graden. Ginus heeft ooit een brand gehad met de kachel toen hij er iets te veel olie in had gedaan. Ik heb ook nog eens bijna brand gehad, die kachel begon te schudden, zo heet.

Acht maten verschil

"Ginus deed de verkoop van maatschoenen, en ik de schoenreparatie. Later ging Ginus in Friesland wonen. Als hij hier dan was, dan sliep hij op de vliering. Maar het werd te onpraktisch en hij stapte eruit. Ik ging naast de schoenreparatie ook 'semi-maatschoenen' verkopen, het zogenaamde Ambiorix-systeem. Ik ben de enige in Leiden met dit systeem. Die hele kast achter je staat vol zwarte passchoenen met verschillende breedtematen, in de lengtematen van 38 tot 50. Ik laat links en rechts apart passen, dat verschilt soms een halve maat. Ik had eens iemand die had linkerschoen maat 41, en rechterschoen maat 49. Acht maten verschil! Hier komen ook mannen met kleine voeten, maat 38. Bovenop de kast zie je de verschillende modellen waar je uit kunt kiezen. En dan heb je nog keuze uit verschillende zolen en allerlei kleuren. De schoenen worden in Tongeren in België met de hand gemaakt, en na 3 tot 4 weken afgeleverd."

Hardboard

"Ik heb een klassieke serie en dat blijft zo. Met zo'n maatsysteem kun je niet met allerlei trends meegaan, zoals grote merken als Van Bommel. Nu zie je dat bijvoorbeeld het spits toelopende Italiaanse model heel populair is. Maar als je dan ziet hoe matig de kwaliteit is, zoals hakken van hardboard. Bij mij krijg je voor niet veel meer (€350 per paar) een kwaliteitsschoen die ook nog helemaal op maat is. Die Ambiorix-schoenen die ik nu draag, die heb ik al 8 jaar. Goede schoenen kun je zo zes, zeven keer laten verzolen. Ik kan ook nog steeds genieten van een mooi gerepareerde schoen. Er komen hier ook wel eens mensen met schoenen van 40 euro, maar daar word ik niet vrolijk van om die te repareren."

Raadsel

Toch weten maar weinig mensen dat hier maatschoenen verkocht worden, of alleen al dat er hier een schoenmaker zit. "Ja, ik kan hier meer uithalen, een vriend van mij is met een internetsite bezig: www.debakkersteeg.nl. Maar ik ben niet zo goed in dat commerciële verhaal. Er zijn mensen die twee straten verderop wonen en niet weten dat hier een schoenmakerij zit. Maar ik vind dat ook wel weer wat hebben. Ik hoef geen enorme run van klanten. Voor je het weet sta je de hele dag achter de schuurmachine, dan gaat het plezier er af. Het is wel drukker geworden sinds Elzet op de Aalmarkt met pensioen ging, twee jaar geleden. Het is me een raadsel hoe hij het zo lang heeft volgehouden. Hij had er ook echt helemaal geen zin meer in, maakte soms dagen van 's-ochtends zes tot 's-avonds tien. Ook Ruitenbeek op de Morsstraat zal er binnenkort wel mee stoppen. De spoeling wordt dunner. Vroeger had je op elke hoek van de straat een schoenlapper. In de jaren 60, 70 kwam de weggooischoen, de oude schoenmakers werden niet opgevolgd. Ik ben een uitzondering. Er zijn wel periodes geweest dat ik dacht 'als het nog magerder wordt, kan ik wel sluiten', maar ondertussen zit ik hier al 16 jaar. Ik heb nu ook een deeltijdcompagnon die de schoenreparatie doet, en ik heb een vrouwelijke collega die als enige in Leiden **tassen** repareert."

Zwak

"Het is ook gewoon heel leuk door het contact. Veel mensen zijn echt geïnteresseerd, en hebben ook allemaal wel een zwak voor deze schoenmakerij. Dat is gewoon prachtig. Ik vind het ook leuk om echt de tijd te nemen voor een praatje. Ik ken echt jan en alleman, mensen die ik tijdens mijn studententijd nooit zou hebben leren kennen. Iedereen kent elkaar ook in dit buurtje. Ginus heeft een tijdje buiten op straat klassieke concerten georganiseerd voor klanten en buurtbewoners. Daarna kwam de zalm en wijn op tafel. De eerste jaren wankelden de mensen dan om 10, 11 uur naar huis. Toen zeiden we: om 7 uur is het klaar."

Geen kip

"In de zomer wordt het hier bloedheet. In de hete zomer van 1999 of 2000 was er een hittegolf van 4 weken. Ik hield braaf elke dag de schoenmakerij open,

maar er kwam geen kip. Toen kocht ik een mobiel, plakte het nummer op het raam en ben ik die week naar de camping gegaan, naar mijn vriendin en mijn dochters. Zaterdags ben ik nu tot 1 uur open, dan kan ik nog eens een weekendje weg. Eigenlijk ben ik een buitenmens. Wandelen vind ik heerlijk, verrekijker mee, fantastisch. Ik ga elke zomer 5 weken kamperen, altijd naar Ierland. Er zijn altijd mensen die daar commentaar op hebben, of die denken dat ik heel veel geld heb. Maar dat moet kunnen hoor.
Ik kom uit Texel, en ik zie mezelf nog wel eens teruggaan. Vroeger dacht ik: als ik een jaar of 50 ben, dan ben ik weg. Maar ik ben nu 53 en voorlopig ga ik hier nog wel mee door."

Ruud sluit de winkel af, we wandelen over de Molensteegbrug. "Wat een schitterend buurtje toch hè? De Vliet is toch een van de mooiste grachtjes van Leiden. Zeker als je daar 's-avonds op dat bruggetje staat."

In gesprek met...

DRISS HAOULI
Door Marjolijn Pouw

Driss Haouli is de jonge eigenaar van twee mooie kledingwinkels aan het uiteinde van de Breestraat, vlak bij de kruising met het Rapenburg en Noordeinde, het stuk dat doorgaans als het meest onderkomen deel van de straat wordt beschouwd. Aan zijn winkels is dat niet te merken.
Over klandizie heeft Driss niet te klagen. Zijn klanten komen van heinde en ver, ook uit de grote steden ondanks het feit dat het aanbod daar vele malen groter is dan in Leiden. Ze worden aangetrokken door zijn elegante, tijdloze, in kleine, gespecialiseerde bedrijven gemaakte dames- en herenkleding of schoenen. Gaan ze daarna nog elders in Leiden winkelen? Nee, zegt Driss. Waarom niet?

Breestraat
"De Breestraat is de mooiste straat van Leiden" zegt Driss "met als hoogtepunt het Stadhuis, maar de straat is als winkelstraat niet aantrekkelijk. Als je vanaf het station over het Kort Rapenburg aan komt lopen, zoals veel van mijn klanten doen die met de trein komen, dan is het weinig aanlokkelijk om na een bezoek aan mijn winkels door te lopen. De Breestraat toont niet. De vorig jaar neergezette plantenbakken veranderen daar niets aan. In het deel van de Breestraat waar ik zit staat veel leeg. Er zijn vage bedrijfjes die er maar kort zitten en weinig mooie winkels. De straat ziet er niet uit als een winkelstraat, maar uit als een doorgaande verkeersweg waar je liever niet te lang rondloopt vanwege de stank van uitlaatgassen, lawaai en viezigheid. Voor niet gemotoriseerd verkeer is de straat levensgevaarlijk. Laatst zag ik op de hoek, voor mijn ogen, een jongen gruwelijk verongelukken. Het is een wonder dat zoiets niet vaker gebeurt. Schoongemaakt, zoals het 's ochtends elders in de stad in winkelstraten gebeurt, wordt er hier nauwelijks. De veegauto's slaan de stoepen over en het schoonspuiten van de onderkant van de puien behoort in Leiden niet tot de goede gewoonten. Dat is wel nodig, want die zijn na de nacht vaak heel vies. Soms moeten we voor we openen eerst de ramen lappen. Daar is van alles tegenaan gekwakt, etensresten, mayonaise en erger. Het portiek moet schoongespoten worden, de gevel, de deuren. Waar de mensen hun puien niet schoonmaken - en dat is op veel plaatsen het geval - ziet het er verschrikkelijk uit. Waarom zou je dan verder lopen?"

Winkelgebied
"Loop je door, dan kom je op de kop van de Papengracht, op de hoek van de Breestraat, een grote hoeveelheid op straat slingerend afval tegen. Dat is toch geen gezicht? Elke dag staat het vol met lege kartonnen dozen, vuilniszakken, huisraad, flessen, oude kleren. Natuurlijk, we doen het allemaal zelf, maar als gemeente zou je zoiets toch dagelijks op moeten halen. Desnoods reken je daar wat voor. Nu is afval laten ophalen voor het bedrijfsleven vrijwillig, maar dat zou anders moeten.

De huren en de belasting zijn hier veel te hoog in verhouding tot wat je krijgt. Daar zou je als winkeliers met de gemeente over moeten praten. Ik begrijp wel dat mensen niet extra willen betalen, maar aantrekkelijker wordt het er niet op. Waarom gaan we niet met een groep creatieve denkers uit de buurt -winkeliers, bedrijven en huisbazen en de gemeente - een plan maken, met onconventionele oplossingen. Je zult zien dat er dan wat goeds uitkomt. De Breestraat hoort met het gebied rond de Hooglandse kerk en de beide Rijnarmen tot de mooiste stukken van Leiden, met als hoogtepunt het stadhuis. Dat staat nu als een weeskind in het midden van de Breestraat, verlaten, armoedig en onverzorgd, maar nog steeds prachtig en trots.
In winkelgebieden moet je het soort winkels dat bij elkaar past concentreren. De ketens in de Haarlemmerstraat, gespecialiseerde kleinere winkels in en rond de Breestraat. Maar ik weet het, het is lastig. Kleinere zaken doen het in de Europese steden steeds minder goed. De huren zijn nauwelijks meer op te brengen. Gemeenten zouden kunnen bekijken hoe je dat kunt ondervangen, anders zijn straks bijna alle kleinere winkels uit het straatbeeld verdwenen. Je kunt er niet nog meer restaurants of cafés vestigen. Er moet ook nog wat te zien zijn en te koop. Daar komen de mensen op af. Hoe je zoiets voor elkaar krijgt moet je niet in standaardcommissies bedenken. Dan komen er standaardoplossingen uit en die werken niet."

Leerschool

Driss heeft in Den Haag op de vakschool voor het mode en kleiding gezeten. Aanvankelijk volgde hij de horeca opleiding, later de opleiding voor de detailhandel. " Ik heb het modevak niet op school geleerd, maar op straat. School is veel te statisch en te weinig op de praktijk gericht. Toch kun je school niet missen. Neem alleen al de theoretische ondergrond. Je moet weten wat handel is en hoe het met financiën, vergunningen en personeel zit, anders kom je in de problemen. Gelukkig kan ik me staande houden. Ik heb mensen om me heen die net zo denken als ik. Daar kan ik zaken mee doen." Op zijn 10e hielp hij in een groentekraam op de markt: "Ik zag hoe je meer kon verkopen als je de groente op een aantrekkelijke manier uitstalde. Knalgroene Granny Smith naast Red Delicious, daarnaast gele pruimen, donkere aubergines voor de kleur, verschillende soorten sla, citroenen, diep blauwe druiven en oranje sinasappelen,. En dan nog bananen aan de waslijn boven de kraam en kruiden, alles van goede kwaliteit en mooi uitgestald. Ik doe het nog steeds zo" zegt hij, wijzend op de kleding aan de rekken. "De mensen komen terug als je goede waar verkoopt, ze goed bedient en wat extra's biedt. Op die pijlers is mijn bedrijf gebouwd."

Eigenschappen

Hoffelijkheid en gastvrijheid leerde hij van zijn ouders, hard werken en de mensen goed verzorgen in de horeca, waar hij na zijn leertijd op de groentemarkt belandde. "Als ober leer je hard werken en goed opletten. Je doet mensenkennis op en leert inschatten wat de mensen willen. Als je iets doet wat je leuk vindt, dan groei je erin." Hij vertelt hoe hij op zijn 15e al in de mode belandde. "Ik deed alles, van stofzuigen tot etaleren en klanten helpen. Zo kreeg ik steeds meer verantwoordelijkheden en leerde wat stoffen waren, kwaliteit en snit. Op mijn 21e wist ik er zoveel van dat het tussen mij en mijn baas botste. Zo'n eigenwijs joch, dat alles beter wist! Zo ben ik de horeca in gerold, maar de gedachte aan een eigen kledingwinkel liet me niet los. Daar kon ik mijn creativiteit in kwijt, in de horeca was dat veel lastiger, want voor kok ben ik niet in de wieg gelegd. Het begin was moeilijk, maar je wordt steeds beter." Zijn ervaring als hulpje van de groenteboer en ober komt goed van pas in de winkels. Die getuigen van zijn plezier in vorm en kleur en zijn aandacht voor de klanten. "Mijn uitgangspunt is niet puur commercieel" , zegt hij. "Kleding die ik niet mooi vind verkoop ik niet. Ik ga bij de inkoop af op mijn gevoel. Waarom vinden mensen van 16 tot diep in de 60 - dat leeftijdsareaal bestrijkt mijn klandizie - dezelfde kleding mooi? Omdat het mooi is, van goede kwaliteit en niet in de eerste plaats modieus. Ik ga bij de inkoop af op mijn intuïtie, niet op wat de grote ketens voorschrijven. Dat sluit aan bij mijn achtergrond."

Achtergrond

Driss kwam in 1979, op zijn zesde, met zijn familie uit Marokko naar Nederland en stapte een nieuwe wereld binnen. Marokkanen houden van mooie dingen om hen heen. Het eten is een feest en ze zijn gastvrij en hoffelijk. Ze behandelen hun gasten met respect en verwachten dat ze dat ook van hen krijgen. Dat wordt niet altijd goed begrepen. Zijn wij ergens te gast, dan willen we goed ontvangen worden. Dat doen wij met onze gasten ook. Dat is heel menselijk. Hier is men er vaak te gehaast voor. Alles moet snel. Wensen moeten direct gehonoreerd worden, liefst zonder

plichtplegingen of emotie. Loopt er iets mis dan staat men op zijn strepen en begint moeilijk te doen. Waarom? Niet alles is in geld uit te drukken. Je kunt je klanten met kleine dingen zoals een zoom leggen of een knoop verzetten een groot plezier doen. Waarom zou je zoiets in rekening brengen?"

GEZOCHT:

Leidse makers om wisselspanning om te zetten in grotere wisselspanning: fotografen, beeldend kunstenaars, filmmakers, muzikanten, schrijvers, theatermakers, vormgevers, meubelmakers, webdesigners, architecten e.a.

WAAROM ?

Leiden heeft makers nodig voor haar onderscheidende culturele imago. De stad beseft dat nog onvoldoende. Jullie krijgen het komende jaar de gelegenheid om Leiden te laten zien wat ze nu mist: de dynamiek van een levendig kunstproductieklimaat.

WAT BIEDEN WE ?

Op de Aalmarkt zetten we kunstproductie in de etalage. Jij krijgt voor 2 maanden een ruimte, Leiden krijgt zicht op jou.

WAT VRAGEN WE ?

Je verplaatst je werkruimte en je doet wat je in je eigen werk- en repetitieruimtes ook al deed – alleen nu voor het oog van de stad. Je wilt meewerken aan een beter kunstklimaat in de stad en je wil een bijdrage leveren aan het culturele profiel van de stad. En belangrijk: je wil dat samen met andere makers doen, want alleen dan kan de rol van makers in de stad vergroot worden.

- zichtbaarheid vanaf de straat
- je laat veel gebeuren in de panden
- je maakt contact met passanten
- je hebt een open blik en deur

HOE ?

Meld je aan bij Peen en Ui (zie www.peenenui.nl of mail naar info@peenenui.nl) en kom kennismaken op zaterdag 24 april in het voormalige van Bergen Henegouwen-pand, Aalmarkt 14,15 en 16.

CULTUURFONDS LEIDEN PEENENUI

Kunst in de wijk

Een bijzondere verzameling oudheden ondergedoken aan het Rapenburg?

Door Clariet Boeye

Leiden heeft sinds 17 maart een herdenkingsmonument voor joodse slachtoffers van WO II. Een verslag van de onthulling is elders in dit blad te vinden. Maar het monument wil ook in herinnering brengen dat er gelukkig mensen zijn geweest, gedurende de oorlog, die mèt bagage en al, konden onderduiken. Daardoor is een bijzondere verzameling antieke stukken gespaard gebleven.

Volgens een vaag maar intrigerend verhaal, dat mij ter ore was gekomen, had er een joodse familie met drie dochters gedurende de oorlog ondergedoken gezeten in het Museum van Oudheden. Een verblijf in de kelders van het museum tussen Griekse vazen, Romeinse keizerportretten of Egyptische mummies van mensen, katten en krokodillen, hoe zou dat zijn? Hadden die meisjes verstoppertje gespeeld tussen de ingepakte museumschatten, grote geheimzinnige voorwerpen gehuld in witte lakens? Spannend maar ook een beetje griezelig. De werkelijkheid bleek anders maar toch niet minder bijzonder.

In 1920 vestigde de joods-Duitse zakenman, Georg Schneider zich na zijn huwelijk met Gisela Herrmann in Nederland voor zijn werk bij de handelsfirma in zuidvruchten en zaden van de gebroeders Catz. Zij kregen in de daaropvolgende jaren drie dochters, maar Gisela Schneider-Herrmann had naast haar gezin ook een andere passie. Zij had archeologie gestudeerd in Duitsland en zette haar studie in Nederland voort bij de Leidse professor in de archeologie, Constant W. Lunsingh Scheurleer. Professor Lunsingh Scheurleer nodigde haar al spoedig bij hem thuis uit om met andere belangstellenden zijn privé verzameling te bezichtigen en te bespreken. Haar echtgenoot, Georg Schneider, nam haar mee op zijn zakenreizen naar Sicilië en Zuid Italië. Hij deelde haar liefde voor de antieke wereld en moedigde haar op die reizen aan ook antieke kunst te verzamelen. Zo ontstond in de loop der jaren een indrukwekkende verzameling.

Georg Schneider werd na een aantal jaren overgeplaatst naar Hamburg, maar keerde in 1933 weer terug, nu als directeur van Gebroeders Catz Zaadhandel te Rotterdam. Hij liet zich omstreeks 1939 nationaliseren tot Nederlander. Het gezin woonde in Den Haag toen de oorlog uitbrak. Gisela Schneider-Herrmann had als archeologe nog steeds nauw contact met professor Lunsingh Scheurleer en zijn assistente Betsy Prins-de Jong. Het was via Betsy Prins-de Jong dat het gezin Schneider-Herrmann in juni 1942 een onderduikadres vond in Oegstgeest bij een vrouw met vier kinderen, Francisca Croes-van Delden. Zij was uit Indië naar Nederland gekomen voor de opleiding van haar kinderen. Haar man was in Indië achtergebleven. De familie Schneider heeft tot kort na het einde van de oorlog op 5 mei 1945 daar kunnen verblijven.

Maar hoe zit het nu met de verzameling? Vast staat dat de Duitsers hem niet in beslag hebben genomen. Vermoedelijk heeft Betsy Prins-de Jong zich erover ontfermd. Mijn fantasie is, dat het de verzameling is die de oorlog doorgebracht heeft in het Rijksmuseum voor Oudheden in een aantal onopvallende koffers tussen de Griekse vazen, Romeinse keizerportretten en Egyptische mummies. Gisela Schneider-Herrmann heeft geleefd tot 1991. Zij heeft haar verzameling, die zij na de oorlog verder heeft aangevuld, nagelaten aan het Rijksmuseum van Oudheden, misschien wel uit dankbaarheid voor deze redding.

Vanaf 4 mei zal er een kleine tentoonstelling uit het legaat van Gisela Schneider-Herrmann te zien zijn in het Rijksmuseum voor Oudheden om de bijzondere geschiedenis van deze redding te memoreren.

Joods Herdenkingsmonument

Door Clariet Boeye

Impressies rond de onthulling van het monument voor joodse slachtoffers in WO II

"In het universum bevindt zich een oneindig weefwerk van draden. De horizontale draden bevinden zich in de ruimte. De verticale draden bevinden zich in de tijd. Overal waar deze draden elkaar kruisen bevindt zich een individu. Elk individu kan je zien als een kristallen kraal, die verlicht wordt door het grote licht. Zouden Lotte en Henny (de zusjes Adler uit het weeshuis) *ook zo'n kraal zijn? Ik geloof het zeker!"*

mevrouw Schröder-Vos, vriendin van Lotte Adler, op 17 maart 2010

Ze stààn er, de koffers. Leiden heeft 65 jaar na dato een monument om de 270 Leidse joden die gedeporteerd en vermoord zijn te herdenken: *'Bagage'*.

Voorgeschiedenis

Om u even de aanloop naar het monument in de herinnering te brengen: in de zomer van 2007 heeft de gemeente Leiden een comité van advies en aanbeveling benoemd om een herdenkingsmonument tot stand te brengen. Uit de circa 100 kunstenaars die zich gemeld hadden, heeft het comité er drie gekozen om een ontwerp te maken. Daaruit is de keus gemaakt voor het ontwerp *'Bagage'*, een serie van granieten koffers op verschillende locaties in de stad, van de Nederlands Israëlische kunstenaar Ram Katzir (Tel Aviv, 1969).

Het moest een monument worden dat niet alleen herinnert aan de gebeurtenissen in de tweede wereldoorlog, maar dat ook aanzet tot nadenken over hoe wij nu, in deze tijd van discriminatie, omgaan met vluchtelingen, die niet alleen hun vertrouwde wereld, maar vaak ook hun hele hebben en houden moesten

achterlaten. Het beeld van de achtergelaten koffers past daar in. Het is bescheiden. Ram Katzir zegt daar zelf over: "Een getal van zes miljoen is voor ons niet te bevatten. Ook een dodental van 270 gaat ons voorstellingsvermogen te boven." Zo kwam hij op het idee van verlaten koffers verspreid over de stad. De lege ruimte tussen de koffers versterkt het gevoel van verlatenheid en eenzaamheid. "Een stad als topografische kaart van afwezigheid. Hier hebben mensen als jij en ik op straat gelopen."

Woensdag 10 maart

Op het moment dat u dit leest zal het monument ook officieel onthuld zijn. Zover is het nu nog niet. Het is woensdag, 10 maart, een zonnige koude dag, te koud voor de tijd van het jaar. Twee koffers staan nog op het aanhangwagentje. Er wordt een diep gat gegraven voor de koffer op de brug bij de Vliet. Op de bodem komt een dikke betonnen plaat met twee stevige metalen pinnen, die uit zullen steken boven het zand, waarmee het gat gevuld zal worden. Daarop wordt de koffer gemonteerd. Alle koffers zijn op deze manier verankerd, maar het lijkt alsof ze los op de stoep staan. Deze plek op de brug is het moeilijkst vanwege het hellende vlak. Als de koffer hier geplaatst is, gaat de laatste naar het voormalige joodse weeshuis aan de Rodenburgerstraat. Ze zien er prachtig uit, in verschillende kleuren hardsteen, misschien nog een beetje te nieuw, te glimmend. Dat komt door de net aangebrachte coating tegen graffiti. Maar die opgepoetste aanblik slijt al na een paar weken, verzekert de kunstenaar Ram Katzir mij. Dan krijgt de oppervlakte een beetje grijzige, versleten en verweerde aanblik, zoals de bedoeling is.

Maandag 15 maart

Even lijkt het alsof Christo in Leiden aan het werk is geweest: de koffers staan in plastic ingepakt en zijn met brede tape omwikkeld. Toch zou Christo het vermoedelijk grondiger hebben aangepakt: ze begonnen al gauw een beetje te lijken op aangevreten vuilniszakken, zoals verderop in de straat. Maar dit is meer mensen- dan meeuwenwerk. Naar verluidt heeft de politie bij de gemeente melding gemaakt van verdachte ingepakte objecten in de Pieterswijk….

Woensdag 17 maart

De dag van de onthulling. De eerste zonnige lentedag. De onthulling begint bij de Vliet. Er staat al een grote groep mensen. Er heerst een verstilde aandachtige sfeer. Het zal voor velen ook een emotionele en ontroerende dag worden.

Liesbeth Hesselink, voorzitter van het comité van aanbeveling, houdt in de rol van ceremoniemeester bij alle plekken een korte toespraak en kondigt onthullers en sprekers aan. Zij vertelt dat de koffers geadopteerd zijn door leerlingen van de Lucas van Leydenschool en de Haanstra basisschool en legt uit wat dat inhoudt: regelmatig in de gaten houden hoe ze erbij staan en jaarlijks bloemen leggen bij de koffers op 17 maart. Alle koffers zijn vóór de onthulling bedekt met een zwarte doek met een zilveren Davidsster erop. Daarmee worden traditioneel de grafstenen op de joodse begraafplaats in Katwijk bedekt. Als eerste wordt de koffer op de brug aan de Vliet onthuld door een leerling van de Lucas van Leydenschool. Een andere leest een gedicht van Remco Campert voor. Vandaar loopt de steeds aangroeiende groep in processie naar de koffer op de hoek van het Rapenburg en de Herensteeg. Daar onthullen leerlingen van de Haanstra basisschool de koffer en zingen à capella een toepasselijk lied. Ram Katzir geeft op elke plek een korte toelichting. Zo vertelt hij bij de koffer in de Herensteeg dat die gemaakt is van (bruinroze) graniet uit China. Hij legt uit hoe hij tot die keuze gekomen is. Zijn moeder stamt af van een joodse tak uit China. Alle koffers zijn uit diverse soorten graniet uit verschillende werelddelen gehakt, behalve die bij het voormalige joodse weeshuis. Die is gehouwen uit basalt uit Israël, de enige harde steen die daar te vinden is.

In de Zonneveldstraat stromen nog meer mensen van alle kanten toe. Daar worden de drie koffers onthuld door Carla van Zuiden-Spier, als één van de oudste ooggetuigen en de heer Rozemeijer, zoon van een politieman die weigerde mee te werken aan de razzia's en dat met de dood heeft moeten bekopen. Mevrouw van Zuiden vertelt in sobere woorden een indrukwekkend verhaal over de gebeurtenissen rond 1940-1945. Haar vader had voor de oorlog een winkel in de Haarlemmerstraat. Joost, een leerling van de Haanstraschool draagt een mooi eigengemaakt gedicht voor.

De eerste leskoffer (in het kader van het educatieve onderdeel van het project) werd door wethouder Gerda van den Berg uitgereikt aan de leerlingen van de Haanstra en Lucas van Leyden scholen. Het

lesmateriaal, over het leven van twee joodse kinderen voor en tijdens de wereldoorlog, is ontwikkeld door studenten van de Hogeschool Leiden onder begeleiding van Susan Suer, educatief medewerkster van het regionaal Archief Leiden. Eric Polak besluit dit onderdeel van de ceremonie met het voorlezen van Jizkor, een gebed ter herdenking van de doden.

Vervolgens gaat het gezelschap via een kleine mooi vormgegeven tentoonstelling van o.a. het velum met daarop de namen van de 270 slachtoffers in de gang van het Kamerlingh Onnes Gebouw naar de Lorentzzaal, de oorspronkelijke 19de eeuwse collegezaal met een oplopend theater.

Ram Katzir

De overvolle zaal wordt toegesproken door burgemeester Lenferink. Hij begint met een opsomming alle oorlogsmonumenten die vanaf 1941 in Leiden zijn opgericht. Hoe langer zijn opsomming hoe pijnlijker het feit dat er nog geen monument was voor de grootste groep slachtoffers. Bij de passage over de deportatie van de kinderen uit het joodse weeshuis was hij een moment zijn ontroering niet meester. De wethouder van cultuur, Jan Jaap de Haan, liet zien dat het monument nu ook digitaal op de kaart was geplaatst (bij www.4en5mei.nl).
Ram Katzir legt het publiek vervolgens uit, hoe hij, toen hij benaderd was om gehoor te geven aan de oproep in het BK blad, eerst weerstand had gevoeld tegen het zoveelste herdenkingsmonument. Hoe hij later, na deze weerstand overwonnen te hebben, kwaad was toen hij de plek voor het monument bij het politiebureau in de Zonneveldstraat zag, een 'non' plek, een doorgangsplek, een afvalplek, maar hoe hij later alle weerstanden begon te zien als uitdagingen en de nadelen begon om te zetten in voordelen: hij kon ook een 'non' monument ontwerpen, iets wat je onder het vloerkleed veegt, iets waar je over struikelt. Hij wilde, zoals hierboven al gezegd, uitgaan van de individuele beleving. Het mocht geen "backdrop for handshakes" worden. Hij vertelt hoe hij eigenlijk direct al aan zes koffers dacht, maar daar was het budget niet toereikend voor. Hij had zijn twijfels of het project zou slagen. Toen de wijkvereniging van de Professorenbuurt liet weten ook graag een koffer te willen plaatsen voor het joodse weeshuis en daar ook een budget voor bleek te hebben, zag hij dat als een goed voorteken: het werd zoals hij het zich voorgesteld had. Nu zou het slagen.
Hans Blom wijst in zijn betoog vooral op de invloed van de keuzes van het individu op het complexe historische proces. Geschiedenis wordt gemaakt door mensen. Mensen maken keuzes of laten na te handelen, op deels bewuste deels onbewuste gronden, met soms verschrikkelijke gevolgen zoals in WO II. Het is van belang ons rekenschap te geven de processen die tot de shoah hebben geleid en daar conclusies uit te trekken voor het heden. Wij zijn geen speelbal van het lot, al kunnen de marges van vrije keuze smal zijn, houdt hij het publiek voor.
De toespraken worden afgesloten door muziek: psalmmelodie voor violoncello en piano geïnspireerd door *Chants juifs* van de componist Jean-Francois Zygel.

Na een broodjes-lunch in het mooie, lichte restaurant van het Kamerlingh Onnes Gebouw verplaatst het gezelschap zich per taxibusje of te voet naar het voormalig weeshuis aan de Roodenburgerstraat. De wijkvereniging van de Professorenbuurt heeft een indrukwekkend programma samengesteld voor de onthulling van de zesde koffer, die voor het pasgerestaureerde joodse weeshuis staat. Onder anderen vertelt mevrouw Schröder-Vos het verhaal over de koffer van Lotte Adler, haar vriendin in de oorlog. Ik laat het aan de wijkvereniging over daarover te schrijven.
Het is al met al een buitengewone dag geworden, met een grote opkomst vanuit de joodse gemeente, wie de totstandkoming van een monument - eindelijk na ruim 65 jaar - duidelijk goed deed.

Donderdag 18 maart
Vandaag loop ik langs de koffers in de Zonneveldstraat. Het is er nu stil en zonnig. Bij de grote en de kleine koffer ligt een handvol kiezelsteentjes.

Kunst in de wijk

Door Marjolijn Pouw

Tafel van Leiden

Op 20 maart startte PS|theater, vanwege het 17-jarige jubileum van Kunstcentrum Haagweg, *W.v.t.t.k.* (Wat verder ter tafel komt). Pepijn Smit, reed een week op een bakfiets met uitklapbare tafel door Leiden, om als eigentijdse troubadour stadsverhalen op te tekenen. Het resultaat wil hij na afloop van zijn tocht in theatervorm beschikbaar stellen. Ook onze wijk deed hij aan.
Pepijn is de zoon een Leidse woninginrichter, die zijn zaak op de Lange Mare heeft. Pepijn wilde na zijn middelbare schooltijd geen woninginrichter worden, maar de theaterwereld in. Op zijn 17e ging hij naar Amsterdam en werd daar opgeleid aan de theaterschool. Hij woont nu weer in Leiden en zette in het Scheltemacomplex *PS|theater* op. Een jong, nieuw gezelschap dat zijn inspiratie op straat zoekt. Zie www.pstheater.nl. Het verfrissende Leidse culturele netwerk *peen en ui* steunt Pepijns plannen.

Tafel van Leiden

Bakfietstroubadour

De bakfiets is door Joost Koster en Jose van Beek bedacht en gemaakt. Joost is een hele goede vormgever en meubelmaker, die op de Jan van Houtkade woont. Opengeklapt zie je een tafel met grote laden eronder, waaruit bloeiende rozemarijn te voorschijn komt, een pluizige speelgoedpinguïn, koekjes, Engelse drop, papieren druppelvangers, koffiekoppen, melk en suiker, lepeltjes, een thermoskan, pen en papier, een warme jas, een deken, vier klapstoelen en een schoolbord waarop *Tafel van Leiden staat*, en de plaats waar de bakfiets heengaat. Zelfs een ouderwetse schrijfmachine ontbreekt in de laden niet, zo'n draagbare Adler van Pepijns grootvader, die nog op handkracht werkt. Kinderen die Pepijn zouden gadeslaan bij het typen, zouden bij elke aanslag van de toetsen de letters op papier zien komen en volgens een voorbijgangster net als haar kleinkinderen ooit verbijsterd kunnen roepen: "Kijk die letters komen zomaar op papier, hij heeft geeneens een printer nodig!" Opgeklapt zie je de tafel met de poten in de lucht op de bakfiets staan. De constructie is mooi, en stevig. Pepijn is er tevreden over.

Aan tafel

Het is zaterdag 27 maart. Pepijn staat op de Garenmarkt en treft enige buren. Of zij weten wat er in die slordige loods achter het hek gebeurt? Dat weten ze, en ze willen het hem vertellen ook. De geschiedenis is bekend, dus die ga ik niet herhalen. Wat er komt als het gat is schoongemaakt? "Waarschijnlijk een disco" spot een buurman "ze zijn hier in Leiden tot alles in staat." Wij houden het op huizen. Die staan tenslotte in het Bestemmingsplan. Zulke huizen als de gemeente ooit voorstelde moeten het niet worden. Van die modernistische gevels met stalen elementen passen hier niet. De Garenmarkt heeft ooit, vanwege zijn 19e eeuwse karakter met de Hoefstraat als achtergrond gediend in de film *Kruimeltje*. Het huis van de familie Feuth, een deel van de Hoefstraat en mijn achterdeur zijn in die film te zien. Nog jaren hebben we op straat kunstsneeuw uit de tijd van de opnames gevonden.

Verhalen

We drinken koffie en dan fietst een bekende voorbij, Esther Cridazzi, die in de zeventiger jaren op de 5e Binnenvestgracht kwam wonen. We roepen haar, ze stapt af. Van origine is ze een Zwitserse, vertelt ze: "Ik werd verliefd op een Nederlander en trok bij hem in. Hij had zo'n kleine, gesplitste woning op de 5e Binnenvestgracht. Dat je daar met zoveel mensen in kon als er vóór ons woonden is onbegrijpelijk. Er was geen douche of bad, een goede keuken hadden de mensen ook niet. Ze sliepen in de bedstee, de kinderen in kasten of op de niet afgetimmerde zolder.
De 5e Binnenvestgracht was toen nog een volkse gracht, waar de mensen uit de ramen hingen en elkaars doen en laten becommentarieerden. Dat ging de hele dag door. Net een soap. Mijn zoontje vond het prachtig. Tot dronken studenten zijn speelgoed in de gracht gooiden.

Toen er ooit een student te water raakte vond hij dat een passende straf."
Ik weet er ook van mee te praten. Toen wij ooit op de Doelengracht gingen wonen, kwamen wij in een huisje terecht met twee kamers van drie bij drie meter, met een beststee, een gangetje en een keuken. De douche en de WC waren op de binnenplaats. Een aparte deur leidde naar een wat ruimere bovenverdieping en onbetimmerde zolder. Vóór wij erin trokken hadden er in dat pandje twee grote gezinnen gewoond, met acht tot dertien kinderen. Naast ons woonde de familie Staffleu. Die ook een hele hoop kinderen had. Hun zoon komt nog wekelijks naar het huisje kijken. In de Doelensteeg woonde mevrouw Mieremet, die staande op het bruggetje de sergeanten van de Doelenkazerne in de maling nam. Ging er een sergeant met rekruten exerceren, dan riep ze met haar harde stem dat hij wel gemeen kon schreeuwen, maar in zijn hart een lieve jongen was. 's Nachts kwamen bevroren wachtlopers om koffie of een borrel vragen. Dat was in 1968. Pepijn was toen nog niet geboren.

Waanzin?
Onze vriendin vertelt verder: "Naast ons woonde H. een Indische man, die getrouwd was met L., een anesthesiste bij het LUMC, dat toen nog het AZL heette. H. verzamelde dieren, maar alleen kapotte. Hele kwamen er bij hem niet in. Hij had eenogige katten, driepotige honden, staartloze beesten of beesten zonder oren, met halve neuzen, afgekapte snavels of een gemangelde poot. Wat hij ook maar aan dierenleed op straat vond nam hij in zijn goedheid mee om het in een van zijn kamers of de tuin rond te laten lopen. Die werd door alle mest de mooiste van Leiden met joekels van rozen, maar het was er zo vies dat de stank huizen ver doordrong. Eenmaal wilde het echtpaar met vakantie gaan en vroeg mijn man en mij om op de beesten te passen. Dat wilden we wel, maar we konden het niet, want elk dier was gewend aan een heel eigen aanpak. Je kon de ene poes niet zomaar de brokjes geven van de andere, ook het toespreken en aaien verschilde van dier tot dier. Die verwende beesten hadden stuk voor stuk hun eigen ritueel, honden voor honden, katten voor katten, vogels voor vogels, ratten voor ratten. Er was geen touw aan vast te knopen maar wee je gebeente als je er vanaf week. Dan raakten die beesten helemaal van slag. We waren de hele dag bezig, dat was niet vol te houden en toen zijn ze maar weer teruggekomen. "

"Op de gracht woonde ook de heer B., die door de rommel zijn huis niet meer in kon. Het was tot aan de nok gevuld met oude kranten, tafels, stoelen, kasten, deuren, fietsen, rekken, pannen, vazen, theepotten en wat hij ook maar bij het vuilnis vond. Omdat hij niet meer naar binnen kon moest hij op de overloop wonen. Toen ook die vol was verhuisde hij naar de trap, en tenslotte naar het halletje, tot hij door de spullen de straat op werd gedrongen. Telkens kwam de enige stoel waarop hij nog kon zitten een stukje verder naar buiten, tot hij tenslotte buiten moest wonen. Dan kwam hij op de koffie en was haast niet meer weg te krijgen. Wat het doel was van die bewaarzucht? Ik zou het niet weten, maar naar het schijnt komt het vaker voor."

Later kwam prins Constantijn in het huis in de Clusiustuin wonen. Hij voetbalde met zijn vrienden op de gracht, met de bewakers als doelpalen. Het was er mooi wonen. Wij keken pal op de Hortus. Mijn zoon wilde er niet weg. Behalve naar vallende studenten keek hij graag naar de vogels. Ongelofelijk hoeveel soorten je in de Hortus vindt. Mussen, mezen, merels, lijsters, vinken, spreeuwen, boomklevers, Vlaamse gaaien, een enkele specht of reiger, groenlingen, kauwtjes, een uil, een valk, en zelfs een ijsvogel en om niet te vergeten een schildpad. Zelf vond ik het huis te klein, zodat we naar de Witte Singel zijn verhuisd. Dat is ook mooi, al zijn er op het deel waar wij zitten minder studenten. Maar ik kan wel zonder."
Er komen nog meer mensen langs en het wordt steeds vrolijk. Helaas moet ik naar binnen. Pepijn gaat door naar de Aalmarkt. Ik ben benieuwd naar al die andere verhalen.

Ledenvergadering

Algemene Ledenvergadering 2010

Datum:	**dinsdag 27 april 2010**
Plaats:	**Ars Aemula Naturae, Pieterskerkgracht 9**
Tijd:	**20.00 uur tot 21.00 uur**

Agenda

1. Opening
2. Vaststelling van de agenda
3. Verslag LV 2009*
4. Jaarverslag 2009 **

5. Bestuursaangelegenheden***
6. Wat verder ter tafel komt/Rondvraag
7. Sluiting

* **Verslag:** Zie de website, een samenvatting staat hieronder.
** **Financieel jaarverslag:** gecontroleerd en in orde bevonden door de kascontrolecommissie.
*** **Bestuursaangelegenheden:** Drie bestuursleden treden statutair af. Hieronder de voordracht van drie nieuwe bestuursleden. Een vierde bestuurslid is mogelijk na augustus beschikbaar. Hopelijk kunnen we de voordracht in de vergadering doen. Lorents Blankenberg, de huidige voorzitter, wil in dat geval tot die tijd waarnemen. Het bestuur stelt de leden voor dat goed te keuren.
Tegenkandidaten wordt verzocht zich twee weken tevoren schriftelijk bij de secretaris te melden, met profiel.

Excursie
Voorafgaande aan de Ledenvergadering is er om 19.00 uur een rondleiding door de heer Wim van Anrooij in de Biblotheca Thysiana, Rapenburg 25.
Vanwege de beperkte hoeveelheid plaatsen graag tevoren uw deelname melden bij info@pieterswijk.nl. Om 18.55 verzamelen voor de bibliotheek. De heer Van Anrooij haalt u daar op.

Voordracht Nieuwe bestuursleden

Vincent van Amerongen

Mijn band met Leiden begon al vroeg - ik ben geboren in het Academisch Ziekenhuis. Het duurde daarna nog 18 jaar voordat ik weer in Leiden neerstreek, ditmaal om er te studeren. In die periode werd ik verliefd op de historische binnenstad, en vooral de Pieterswijk. Na een gezin gesticht te hebben in Den Haag, lonkte Leiden toch sterker dan ooit, en gelukkig woon ik hier nu ook weer. Ik geniet nog dagelijks als ik hier rondloop langs die prachtige grachten en oude stegen. Ik zet me dan ook graag in voor de wijk om dat te behouden - nieuwe lelijke gebouwen zijn er al genoeg. In het dagelijks leven ben ik hoofdredacteur. Ik vind het dan ook leuk om interviews te doen voor de wijkkrant (je hoort de mooiste verhalen over de buurt) en om de website verder te verbeteren, zodat je daar straks het laatste nieuws en ontwikkelingen kunt volgen over de wijk.

Jacqueline Mos

Ongeveer twintig jaar woon ik nu in Leiden, waarvan de laatste twaalf jaar in 'onze wijk'. De ontwikkelingen in de stad hebben me altijd geïnteresseerd. Zeker de laatste jaren in het centrum van de stad merk ik hoe ingewikkeld het soms kan zijn om iets voor elkaar te krijgen, maar met elkaar gaat dat beter.
De afgelopen zeven jaar ben ik Secretaris/ Penningmeester geweest van onze Vereniging Van Eigenaren. Het lijkt me leuk om me de komende jaren in te zetten voor de wijk. In een centrum van een stad zijn veel verschillende groepen met verschillende belangen. Na te denken hoe je die zo goed mogelijk bij elkaar kunt krijgen om een zo goed leefbaar mogelijke wijk na te streven vind ik een uitdaging. Ik denk dat mijn jarenlange ervaring als personeelsfunctionaris hieraan kan bijdragen. Momenteel werk ik bij een van de grootste werkgevers in het Leidse *Bio Science Park*.

Hans Crone
Na de middelbare school ben ik bedrijfskunde op de Erasmus Universiteit in Rotterdam gaan studeren. Ik

heb me daarbij gespecialiseerd in het vak Financieel Management. Na mijn studie ben ik bij de ING in Amsterdam gaan werken. Na 5 jaar heen en weer reizen tussen Amsterdam en Rotterdam vond ik het tijd om dichterbij mijn werk te wonen. Zes jaar geleden ben ik daarom verhuisd van Rotterdam naar Leiden. Eerst heb ik net buiten het centrum gewoond, maar na een lange zoektocht heb ik mijn huidige huis gevonden. Na drie jaar verbouwen is het huis bijna klaar (nog een paar kleine klusjes moet ik nog doen) en heb ik meer tijd voor andere activiteiten.

Het lijkt me leuk om me de komende tijd in te zetten voor de wijk en zo meer betrokken te zijn bij wat er gebeurt. Ik denk dat mijn opleiding en ervaring bij de Financiële Afdeling bij de ING mij prima van pas komen als Penningmeester van de wijkvereniging

Rooster van aftreden

Krachtens artikel 10 van de statuten worden bestuursleden door de aanwezige leden van de vereniging gekozen voor een periode van drie jaar. De verkiezing vindt plaats op de eerste ledenvergadering van een nieuw verenigingsjaar. Bestuursleden zijn een maal voor een gelijke periode herkiesbaar. Hieronder het volgens deze bepaling opgestelde rooster van aftreden voor het huidige bestuur.

Naam	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
L. Blankenberg	B			H			A						
C. Boeye			B			H			A				
A. de Gruyl	B			H			A						
M. Pouw	B			H			A						
M. Schikhof		B			H			A					
K. v.d. Velde						B			H				
Vacature													

A = Aftredend
B = Benoemd
H = Herbenoemd

Ledenvergadering 2009

Marjolijn Pouw

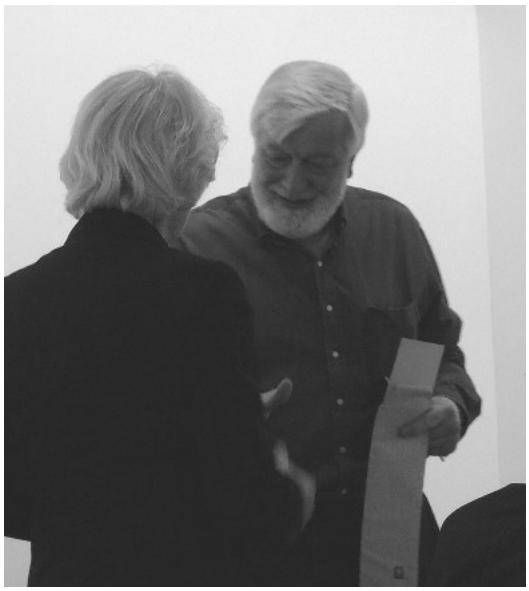

Afscheid van penningmeester Lodewijk van Paddenburgh

Samenvatting

De ledenvergadering was goed bezocht. Successen in 2008 waren het vrijmaken van de toegang tot het hofje de *Gekroonde Liefdepoort* aan de Langebrug en de besprekingen met de gemeente over de beplanting van de Jan van Houtkade. Het Breestraatdebat kwam aan bod, evenals de aangehaalde banden met de winkeliersverenigingen, buurt- en wijkverenigingen van de binnenstad en de verbeterde website. Het inhoudelijke en financiële jaarverslag van 2008 werd zonder opmerkingen vastgesteld, evenals het verslag van de Algemene Ledenvergadering in 2008. De ruimte bij het agendapunt punt Wat verder ter tafel komt/Rondvraag werd benut voor de bespreking van zaken die nog niet zijn afgerond en bewoners bezig houden.

Horeca en evenementen
Sommige cafés zijn luidruchtig en expansief. Ze houden discoavonden zonder geluidsbegrenzing, de gasten staan op straat te drinken en te roken. De gezamenlijke wijkverenigingen van de binnenstad hebben bij de burgemeester bezwaar gemaakt tegen het terrassenbeleid, waarbij opname in het *Bestemmingsplan* van een terras niet meer nodig is en slechts eventuele verkeershinder als bezwaar geldt. Het hiep niet. Bezwaar maken tegen overlast via de klachtenlijn helpt wel. De politie grijpt in bij regelmatige, geregistreerde klachten. Klagen en aangifte doen helpen ook om overlast door studenten tegen te gaan. Ook zij hebben zich te houden aan de regels. Het bestuur zegde naar aanleiding van de klachten toe om er bij de besturen van de studentenverenigingen op maatregelen aan te dringen, en wangedrag te bestraffen.
Het aantal evenementen in de binnenstad neemt toe. Van geluidsbegrenzing is doorgaans geen sprake, de schoonmaak na afloop laat te wensen over. Pleinen krijgen een beurt, maar stegen en smallere straten worden overgeslagen. Het bestuur heeft daar met de gezamenlijke wijkverenigingen van de binnenstad bij de burgemeester bezwaar tegen gemaakt, evenals tegen categorie II (80 decibel) en III evenementen (90 decibel) en het aantal dagen dat evenementen duren. De bezwaren zijn als zienswijze ingebracht bij de nieuwe Evenementenkalender

Verkeershinder Langebrug
De verkeershinder op de Langebrug is groot. Een groep bewoners heeft zich aangeboden om met de gemeente te gaan praten over de mogelijkheid om de Langebrug veiliger te maken. In het verleden zijn daar ook al plannen voor gemaakt. Tot nu toe is de vereniging daar bij de gemeente niet verder mee gekomen. Die had er vanwege de RGL-ontwikkelingen geen tijd voor. Het bestuur heeft beloofd nieuwe besprekingen met de gemeente te voeren. Dat kan het bestuur niet alleen. Bewoners zullen zich daar met het bestuur voor in moeten spannen.

Verkeershinder Breestraat
De handhaving van verkeersregels in de Breestraat laat te wensen over. Het verkeer mag er niet harder dan 30 km. Tussen 11.00 uur en 18.00 mag gemotoriseerd verkeer de straat niet in. Registratie van overtredingen is er niet, handhaving gebeurt wel, maar helpt slechts kort. Het bestuur zal bij de gemeente blijven aandringen op maatregelen.

Studentenhuisvesting
De gemeente stoot panden af, die door de stichting SLS wonen worden aangekocht. Op zich is daar geen bezwaar tegen, maar het evenwicht raakt verstoord door concentratie van huizen met een eenzijdige populatie. Men misdraagt zich dan eerder. Zo is er veel overlast van bewoners van corpshuizen in de binnenstad. Bewoners van huizen met een gemengde populatie houden elkaar mogelijk eerder in het gareel. Het bestuur zal dat punt met SLS wonen bespreken.

Speelplaatsje Pieterskerkgracht
Het speelplaatsje wordt door hangjongeren en studenten misbruikt. Een bord waarop staat dat de plaats niet voor onbevoegden toegankelijk is zou kunnen helpen om overlast in te dammen. Het bestuur zal nagaan of de plaatsing van zo'n bord door de gemeente mogelijk is. De muur van het speelplaatsje is slecht. Dat zal de gemeente worden gemeld met het verzoek om er iets aan te doen.

Bloembakken
Via het Fonds wijkinitiatieven kan een buurt bloembakken aanvragen als men het over de plaatsing onderling eens is en er geen sprake is van verkeershinder. Verzoeken zijn niet gedaan.

(ontwerp) Jaarverslag 2009

Marjolijn Pouw, secretaris/penningmeester

Inhoudelijk
Begin 2009 organiseerde de vereniging het debat over de Breestraat, dat door meer dan honderd mensen werd bezocht. Op de plannen om de Breestraat veiliger te maken die de vereniging bij de gemeente indiende, kwam geen reactie. Wel bespraken we samen met de winkeliersvereniging en de gemeente de mogelijkheid om de Breestraat, vooruitlopend op de ontwikkelingen rond de RGL, aantrekkelijker te maken. Afwachten tot de oostelijke randweg en de RGL zijn aangelegd en lijdelijk toezien zien hoe de straat tegen de regels steeds meer gebruikt wordt als doorgaande route willen we niet. De ook in 2009 voortdurende verwaarlozing van

de straat door de gemeente (kapotte stoepranden, bestrating, leegstand, achteruitgang in het winkelbestand) is niet alleen slecht voor deze mooie Leidse hoofdstraat, maar ook voor het erachter liggende Pieterskwartier dat eveneens teloor dreigt te gaan. Verdere achteruitgang willen we tot alle prijs voorkomen.
Er is ook veel tijd gaan zitten in besprekingen over de herinrichting van het terrein op de Langebrug, waar vroeger de brandweer zat, en het aangrenzende terrein van de voormalige sociale dienst in de Ketelboetersteeg. Met bewoners, die een plan hadden ingediend voor bebouwing , en gesteund door de winkeliersvereniging Breestraat en de Ondernemersvereniging Pieterskwartier hebben we met de wethouder Binnenstad en de koper van het terrein, SLS wonen, de plannen besproken. Wij willen er een gevarieerde bebouwing met ruimte voor verschillende woonvormen, kleinschalige winkels en bedrijven. Niet voornamelijk studentenflats, zoals SS wonen van plan is. Voor het Inloophuis moet goede, vervangende ruimte worden gezocht, als deze voorziening voor vroegere psychiatrische patiënten van het Rapenburg moet vertrekken. De besprekingen zijn nog niet afgerond.

Veel aandacht vroegen verder de plannen voor de restauratie van de Sterrenwacht en de bebouwing van het terrein van het oude Van der Klauw laboratorium. Bewoners namen daar, gesteund door de wijkvereniging, het voortouw. Een werkwijze die ook is gevolgd voor de geplande maar niet uitgevoerde bebouwing van de Doelengracht, en de te wijzigen verkeerscirculatie in Levendaal-West.
Met bewoners van Hoefstraat, Garenmarkt en Raamsteeg hebben we het beroep besproken dat bewoners van de Garenmarkt bij de rechtbank indienden tegen het besluit van de gemeente om een deel van de buurt voor doorgaand verkeer af te sluiten. We hebben met alle partijen bezien hoe we er gezamenlijk uit kunnen komen.
Er zijn afspraken gemaakt en op schrift gezet met de besturen van studentenverenigingen om de overlast van hun leden in de binnenstad in te dammen. Feesten lopen steeds vaker uit de hand, rokers staan luidruchtig op straat te praten, dronken, nachtelijke sociëteitbezoekers van Quintus, Minerva en Catena richten vernielingen aan en houden wijkbewoners uit hun slaap, huisfeesten groeien uit tot evenementen met een geluidsterkte die moeiteloos in categorie 2 past, doorgaans zonder dat er vergunning voor is verleend. Vanwege 'handhaving' was de politie bij de besprekingen betrokken. We spraken ook met SLS – wonen, die vandaag de dag met bewoners van hun huizen een contract sluiten, waarin regels zijn gesteld.
Ook hebben we met bewoners van de Pieterskerkgracht, gemeente en politie de mogelijkheid bekeken om het speeltuintje daar na zes uur 's avonds af te sluiten voor jongeren die daar niks te zoeken hebben, zonder dat de speelplaats voor kinderen en ouders overdag ontoegankelijker wordt. We zijn tot overeenstemming gekomen over maatregelen om het speeltuintje 's avonds af te sluiten. De gemeente heeft beloofd de plannen snel uit te voeren, maar tot nu toe is het daar niet van gekomen.

Herhaaldelijk is bezwaar gemaakt tegen het toenemende aantal grootschalige, door commerciële BV's van buiten de stad georganiseerde evenementen. De belangen van bewoners en ondernemers in de binnenstad worden door de gemeente bij de verlening van vergunningen niet meegewogen. Er ligt geen heldere kosten–baten analyse aan ten grondslag. De schoonmaak van straten en stegen in het gebied waar de festiviteiten zijn gehouden is onvoldoende. Herstel van kappot straatmeubilair, en dergelijke wordt afgewenteld op de stad. Van bewoners wordt verwacht dat zij zich soms tot 16 keer toe uit hun huizen laten toeteren, ook de horeca in het gebied en de ondernemers lijden eronder. Met de gezamenlijke buurt- en wijkverenigingen van de binnenstad is een notitie over de kwestie opgesteld, die met B&W wordt besproken. We stellen ons op het standpunt dat evenementen in de binnenstad welkom zijn, maar dat er meer variatie in het aanbod moet zitten. Categorie 3 evenementen horen niet in de binnenstad thuis. Bij categorie twee evenementen zou de overlast voor omwonenden beperkt moeten worden.

De vereniging is tenslotte nauw betrokken geweest bij de keuze en de plaatsing van het herdenkingsmonument in onze wijk voor door de nazi's in de tweede wereldoorlog vermoorde joodse Leidenaren.

Van alle activiteiten is verslag gedaan in de in 2009 drie maal uitgebrachte *Hart van de Stadkrant* en *Nieuwsbrieven*. Deze zijn met de bezwaarschriften en zienswijzen uit 2009 te vinden op de website.

Het bestuur was in 2009 als volgt samengesteld:

Lorents Blankenberg	voorzitter, verkeer en vervoer, RGL, oostelijke randweg
Marjolijn Pouw	secretaris/penningmeester, vertegenwoordiger districtsraad en buurtkaderoverleg, redactie *Hart van de Stadkrant,* nieuwsbrief en website
Clariet Boeye	bestuurslid, vertegenwoordiger districtsraad, redactie *Hart van de Stadkrant,* commissie joods herdenkingsmonument
Anton de Gruyl	bestuurslid , bouwen en wonen, verkeer en vervoer, parkeren
Marcel Schikhof	bestuurslid, vertegenwoordiger buurtkaderoverleg, horeca en evenementen
Koert van der Velde	bestuurslid, bouwen en wonen, Breestraat en terrein oude Brandweerkazerne

Contactpersonen voor met het bestuur samenwerkende personen, groepen en activiteiten

Rita Blankenberg	lay out *Hart van de Stadkrant*
Inge Bochardt	Kaiserstraat
Sanne Dresmé	website
Marie Florence van Es	website
Jenny Groenendijk	Hoefstraat
Wim van Leeuwen	Pieterskerkgracht
Heleen Lie-Venema	Doelengracht
Lodewijk van Paddenburgh	administratie en financiën
Franceline Pompe	Aalmarkt
Wilke Ruiter	Raamsteeg
Ron Verberg	Garenmarkt

Financieel

Zoals uit de jaarrekening blijkt, heeft de vereniging weer een goed financieel jaar achter de rug.

Het bedrag dat aan contributies binnen kwam was hoger dan begroot. Er werd minder uitgegeven dan verwacht. De opgebouwde reserve is bestemd voor het volgende lustrum. Het aantal leden bleef nagenoeg gelijk, in 2008 waren het er 348, in 2009 waren het er 347.

De kascontrolecommissie, bestaande uit de heren J.J.M. Gerritsen en R. H. Breedveld, heeft de administratie gecontroleerd en in orde bevonden.

Jaarrekening

Financieel jaarverslag 2009 Vereniging voor Pieters- en Academiewijk en Levendaal-West

Per 31-12-2009

Saldi in euro's	1-1-2009	31-12-2009	Resultaat
Postbank RC	65,15	21,40	43,75-
Rentemeer en Kap rekening	2.600,00	3.881,03	1.281,03
Kapitaalrekening			
Totaal	**2.665,15**	**3.902,43**	**1.237,28**

2009	begroot	werkelijk
Inkomsten	7.750,00	8.660,58
Uitgaven	7.750,00	7.423,30
Resultaat		1.237,28
Banksaldo 1-1-2009	2.665,15	
Banksaldo 31-12-2009	3.902,43	

Renteopbrengsten:	Rente Girorekening	-
	Rentemeerrekening	68,03
	Totaal	**68,03**

		Realisatie 2009	Begroting 2009	Verschil 2009	Begroting 2010
Opbrengsten	Contributies	2.617,55	2.500,00	117,55	2.500,00
	Advertenties	1.725,00	1.000,00	725,00	1.000,00
		-	-	-	-
	Subsidie	4.250,00	4.250,00	-	4.250,00
	Rente	68,03		68,03	115,00
	Totaal	**8.660,58**	**7.750,00**	**910,58**	**7.865,00**
Kosten	Bestuur	365,00	450,00	85,00	450,00
	Bureau	353,67	300,00	53,67-	360,00
	Wijkkrant	3.361,48	6.000,00	2.638,52	4.700,00
	Activiteiten	2.151,23	1.000,00	1.151,23-	750,00
	Diversen	1.191,92	-	1.191,92-	180,00
	Lustrum		-	-	1.425,00
	Totaal	**7.423,30**	**7.750,00**	**326,70**	**7.865,00**
	Opbrengst	**1.237,28**	**-**	583,88	

Berichten

Door Lorents Blankenberg, Clariet Boeye, Inge Bochardt, Anton de Gruyl, Franceline Hendrikse-Pompe, Marjolijn Pouw, Marcel Schikhof, Koert van der Velde

Aalmarkt

In januari werd bekend dat de gemeente de winkelruimte in de voormalige Aalmarktschool (begane grond en kelder) tegen zeer gunstige voorwaarden wil verhuren aan modemerken McGregor, Gaastra en Suit Supply. De gemeente neemt een groot deel van de inrichting voor haar rekening: de ruimte is nu compleet kaal en moet helemaal afgebouwd worden. Bij navraag bleek dat dit in de winkelwereld een normaal verschijnsel is omdat winkel(keten)s zelf de precieze plaatsing van bijv. verwarming/ koeling, elektra, wc's en dergelijke willen bepalen. En de gemeente rekent voor de eerste tien jaar geen vaste huur maar in plaats daarvan 10 % van de jaarlijkse omzet. De hoogte van deze huur' blijkt niet ongewoon: over het algemeen is het branchegemiddelde 9,1% en veel beginnende winkels betalen de eerste 2 jaar geen huur.

Intussen is er wat betreft de Stadsgehoorzaal allerlei verandering geweest: na het vertrek van directeur Petra Unger is Bart van Mossel directeur geworden. Daarmee vallen nu zowel de Stadsgehoorzaal (met de grote en de nieuwe Aalmarktzaal, en de Waag) en onze Schouwburg onder dezelfde directeur. En de oude naam is weer terug: nog maar ruim een jaar geleden werd de nieuwe naam 'Stedelijk Concertgebouw Leiden' met eigen huisstijl en logo gepresenteerd, maar de naam 'Stadsgehoorzaal' is toch te bekend om te laten vallen. Dus werd de hernieuwde naam en vernieuwde huisstijl feestelijk in gebruik genomen; misschien hebt u het dubbele &-teken al ergens gezien. Begin april werd deze samenwerking nog eens bezegeld door het uitbrengen van het gezamenlijke seizoensprogramma voor 2010-2011.

Met het zomerseizoen in aantocht zal duidelijk worden hoe de cultuurtuin, het binnenterrein van Stadsgehoorzaal, de oude Stadsapotheek, LVC en Waalse kerk eruit gaan zien. Om te beginnen zullen we zien hoe de prachtige oude beuk alle bouwactiviteiten heeft doorstaan. En verder ook in hoeverre dit een prettige verblijfplaats middenin de stad wordt. Indertijd was het plan dat hier 'tuin' en 'cultuur' met elkaar verbonden zouden worden, dus een mooie plek, toegankelijk vanaf de Aalmarkt, de Mandenmakerssteeg en de Breestraat. Deze toegangen zijn er nog niet, ik ben benieuwd wanneer het binnenterrein echt zijn beoogde functie krijgt en een bijzondere plek in de binnenstad wordt.

Het oude postkantoor en het 70-er jarengebouw van het Hoogheemraadschap in de Breestraat zullen tijdelijk gebruikt worden door de cultuursector: kunstenaars zullen er een heel zichtbaar atelier krijgen, er komen kunstetalages, en theatermakers en de cultuurmakelaar krijgen er tijdelijk onderkomen. (FHP)

Breestraat

De winkeliersvereniging en de wijkvereniging zijn met de gemeente gaan bekijken hoe de aansluiting van de Breestraat op het Noordeinde en Kort Rapenburg kan worden verbeterd. Het is een zeer gevaarlijk kruispunt waar ongelukken en veel bijna-ongelukken gebeuren. Ook de oude Gijzelaarsbank op de kop van het Rapenburg wordt opgeknapt. Er komen nieuwe planten in de bak die er deel van uitmaakt en we hebben restauratie bepleit. Ook hebben we bekeken hoe het kruispunt Korevaarstsraat, Steenschuur, Gangetje en Breestraat zou kunnen worden verbeterd. De plantenbakken bieden na de winter een treurige aanblik, de stoepranden zijn kapot, en dat je in de Breestraat maar 30 km per uur mag rijden is niet erg zichtbaar. We hebben opnieuw aangedrongen op maatregelen om de straat veiliger te maken, bijvoorbeeld uitvoering van het naar aanleiding van het Breestraat debat ingediende plan om vrij liggende fietspaden te maken, een sluis voor de bussen en keerpunten voor de bevoorradingsauto's. De gemeente zou met Connexxion moeten onderhandelen. Waarom is het nodig om alle streekbussen door de Breestraat te laten rijden? (MP)

Jan van Houtkade

Op de Jan van Houtkade zijn aan de kant van de Doezastraat, zoals afgesproken met de bewoners een aantal zieke kastanjes gekapt. Er zijn acht jonge vleugelnoten voor in de plaats gekomen. De bestrating erlangs is wonderlijk genoeg nog niet hersteld. Navraag leverde het bericht op dat de gemeente wacht "op het

leveren en verwerken van speciale voorzieningen om te voorkomen dat de grond voor de bomen teveel wordt verdicht." Zijn die voorzieningen door de leverancier gedaan, dan wordt de bestrating aangebracht. De gemeente kan nog niet exact aangeven wanneer dat gebeurt, maar doet er naar eigen zeggen alles aan om de afwerking zo snel mogelijk uit te voeren. De wijkvereniging en de bewoners zullen worden ingelicht wanneer dat is. We zijn benieuwd. (MP)

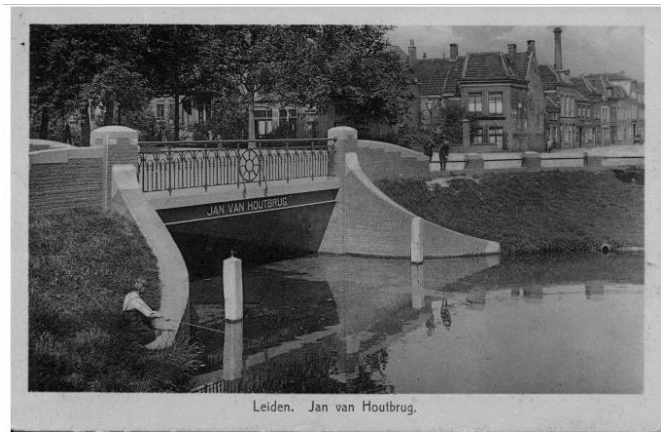

Kaiserstraat

Er worden nog steeds pogingen gedaan om de oude toren waarin het Van der Klauw laboratorium aan de Kaiserstraat was gevestigd te redden. Deze had de status van beschermd stadsgezicht, maar dat blijkt niets te betekenen. Zelfs de status van monument kan een gebouw als het erop aankomt niet redden.

Architect Patrick Colly publiceerde een helder artikel over de waarde van de toren op *archined,* een belangrijke site voor architecten. Zie http://www.archined.nl/recensies/2010/februari/bij-nader-inzien-zooelogisch-laboratorium-leiden/)

Het artikel is ook in deze *Hart van de Stadkrant* opgenomen.

De sloopvergunning voor de toren is naar het schijnt verleend, al is er tegen de wijze waarop de sloop gebeurt nog wel bezwaar te maken.

De Stichting hofjes heeft bezwaar aangetekend tegen de Bouwvergunning met het oog op de kwetsbaarheid van de omliggende huizen. Er zijn onvoldoende waarborgen dat deze bij alle geweld niet beschadigd raken. De proporties van de nieuwbouw zijn niet in overeenstemming met het Bestemmingsplan.

Gemeente en universiteit bespraken met een afvaardiging van de omwonenden het gebrek aan onderbouwing voor de sloop van de oude toren, de onduidelijkheid over de te bouwen parkeerbak onder de nieuwbouw, de gevolgen voor het milieu van de luchtafvoer en de vergrote verkeerscirculatie, de procedure bij klachten en meer onheldere zaken. De gemeente heeft met de afvaardiging van de bewoners afgesproken om de herinrichting van de Kaiserstraat te bespreken na de bouw. De wijkvereniging is daar eveneens bij betrokken. (Meer informatie is te verkrijgen bij Inge Bochardt en Ben Smit, bewoners. (IB/AdG)

Levendaal -West Verkeerscirculatie Garenmarkt - Hoefstraat - Raamsteeg - Jacobsgracht

Bewoners van de Garenmarkt tekenden bij de Rechtbank bezwaar aan tegen het verkeersbesluit van de gemeente om Hoefstraat en Raamsteeg gedeeltelijk voor doorgaand gemotoriseerd verkeer af te sluiten. De rechtbank heeft de gemeente opgedragen om door middel van *mediation* met de indieners van het bezwaar te bezien of er een oplossing mogelijk is. Omdat een oplossing zonder de bewoners van Hoefstraat en Raamsteeg onmogelijk is zijn ook zij erbij betrokken, voorts de wijkvereniging en de bewoners van 't Kruytschip. Op de Jacobsgracht verandert er niets, bewoners van deze straat zijn daarom niet bij de *mediation* betrokken. Elke groep wees een eigen vertegenwoordiger aan. In een eerste gesprek hebben deze gezamenlijk hun wensen en doelen besproken. De bedoeling van het gesprek was om een voor allen acceptabele variant te maken, en die met steun van de verschillende groepen als breed gedragen alternatief aan de gemeente voor te leggen. Het eerste gesprek is goed verlopen. Er is een nieuw plan bedacht dat de goedkeuring van alle vertegenwoordigers had. Dat plan wordt met de achterban besproken. Zodra de uitkomst van de *mediation* bekend is, krijgt u via een afzonderlijke *Nieuwsbrief* bericht. Deze wordt met de nieuwe tekening en de aanbiedingsbrief voor de gemeente op de website van de vereniging gepubliceerd.

Uitwerking van de voorgestelde variant vergt een nieuw besluit van het college van B&W, met het risico dat er wederom bezwaar wordt gemaakt. Dat risico moeten we nemen. De bezwaren die tegen het oorspronkelijke plan zijn ingebracht zijn in het nieuwe ondervangen, de strekking van het oorspronkelijke plan is niet aangetast. We verwachten dan ook dat het nieuwe plan zonder bezwaar kan worden uitgevoerd. (MP)

Pieterskerkgracht
Ondanks alle afspraken is het speeltuintje op de Pieterskerkgracht 's nachts nog steeds niet afgesloten. De gemeente heeft toegezegd haast te maken met de afgesproken maatregelen en naar het schijnt is alle materiaal besteld, maar de uitvoering laat op zich wachten. Planning is niet de sterkste kant van de gemeente. De maatregelen zijn evenwel hard nodig. De besturen van de studentenverenigingen hebben ondanks de afspraken niet kunnen verhinderen dat een aantal van hun leden regelmatig over de schreef gaat op een wijze waar de honden geen brood van lusten. (MP)

Doelengracht
Hier is niets nieuws over te melden.

Langebrug-Ketelboetersteeg-Plaatsteeg
Terrein oude brandweerkazerne

Komt er grootschalige studentenhuisvesting in de Pieterswijk?
SLS (Stichting Leidse studentenhuisvesting) wil de Pieterswijk nog gezelliger maken. Zij wil op het terrein van de voormalige brandweerkazerne en de sociale dienst aan de Langebrug een complex laten verrijzen met vier gebouwen, waarvan de hoogste achttien meter moet worden. In 108 drie- en vierkamer appartementen zouden tussen de drie en de vierhonderd studenten komen te wonen.
Wethouder Van Woensel heeft de wijkvereniging eind vorig jaar over de plannen ingelicht. Hij stelde ons 70 driekamerappartementen in het vooruitzicht voor samenwonende aio's en postdocs. Daartoe wilde hij het terrein aan SLS verkopen. De wijkvereniging was positief over de plannen. 140 wat oudere universiteitsmedewerkers kunnen een aanwinst zijn in de buurt.
Na aankoop heeft SLS het plan veranderd en wil zij meer dan de helft meer, heel ruime drie- en vierkamer appartementen bouwen, en die per kamer gaan verhuren.
De wijkvereniging heeft inmiddels met SLS om de tafel gezeten. We hebben kennisgenomen van het plan en zijn enthousiast over een aantal elementen. De voorgevel van de voormalige brandweerkazerne waarin nog duidelijk delen van de in 1933 afgebrande Petruskerk zijn te zien blijft behouden, en rond de brandweertoren komt een pleintje. De nu nog doodlopende Plaatsteeg wordt doorgetrokken.
We hebben SLS onze bezwaren verteld. Intensieve bewoning door een grote homogene groep jongeren zal in het toch al volle gebied nog grotere overlast geven dan studenten er nu al doen. Wij dringen daarom aan op handhaving van het aanvankelijke plan: kleinere appartementen bouwen voor minder, vergevorderde studenten, zodat ook minder hoog en intensief gebouwd hoeft te worden. Wij blijven de afwijking van de in het bestemmingsplan bepaalde bouwhoogten bezwaarlijk vinden. Het sterkst speelt dit bij de geplande 5 verdiepingen hoogbouw in de voormalige brandweerkazerne. Dit vinden wij veel te hoog. Ook het vol bouwen van een strook die volgens het bestemmingsplan maar voor 30 procent mag worden bebouwd vinden wij een probleem. Dat geeft te veel overlast voor de aangrenzende woningen. Het bestemmingsplan is niet lang geleden vastgesteld, en is er niet voor niets. We bepleiten een gevarieerdere bebouwing, met naast studenten ruimte voor winkels, kleinschalige bedrijven en woningen voor andere doelgroepen.
Gelukkig zegt SLS goed naar ons te luisteren en ze heeft beloofd rekening te houden met onze bezwaren. De architecten zijn terug naar hun tekentafels en komen in mei met een aangepast plan. Hopelijk draagt SLS werkelijk bij aan het leefbaar houden van de Pieterswijk. (KvdV)

Garenmarkt-Hoefstraat
De illegale appartementen aan de Hoefstraat zijn gesloopt. De grond eronder wordt gesaneerd. Het schijnt dat de vergunning is verleend. Nu maar zien dat de sanering inderdaad gebeurt en dat de bouw van de al jaren in het bestemmingsplan opgenomen woningen kan beginnen. (MP)

Jacobsgracht
De Jacobsgracht is opnieuw bestraat. De oude lantaarns zijn tot ieders genoegen terug. Bomen zijn er ondanks de vraag om dat wel te doen nog niet geplant. We zullen er nog eens om vragen. (MP/CB)

Zonneveldstraat

Het herdenkingsmonument voor joodse Leidenaren staat er. Het is onthuld op 17 maart onthuld. Zie elders in dit blad, onder Onthulling *monument joodse slachtoffers.*(CB)

Districtsraad

De Districtsraad is ingesteld om de kwaliteit van het wonen in de stad te vergroten. Afgevaardigden van (erkende) buurt- of wijkverenigingen kunnen in de Districtsraad verbetering voorstellen van bijvoorbeeld straatmeubilair, groen, bloembakken of andere (materiële) zaken. Mits die niet indruisen tegen het beleid kan de wijkmanager op voorstellen ingaan.

In de Districtsraad van de afgelopen tijd is gesproken over bloembakken aan bruggen in onze wijk, de herinrichting van de Kaiserstraat, het bomenplan van de gemeente, de bescherming van de kinderspeelplaats aan de Pieterskerkgracht, de herinrichting van het Pieterskerkplein, de verzorging van de bomen en het (schaarse) groen eromheen na de restauratie, en de restauratie van de Gijzelaarsbank aan de Breestraat. Voor de sleutelkastjes bleek geen belangstelling. Die komen er in onze wijk dus niet.

Er zijn nieuwe vouchers voor wijkinitiatieven, bijvoorbeeld het schoonmaken van de buurt of het groener maken. Plannen moeten aan de volgende eisen voldoen:

- De actie moet ten goede komen aan de straat of buurt.
- Bewoners moeten zich (met steun van de gemeente) om de uitvoering bekommeren.
- Het plan moet de steun hebben van de buurt.
- Langere termijnacties hebben meer kans dan eenmalige acties.

Zie voor de informatie www.leiden.nl/woonomgeving

Plannen voor 1 mei indienen bij de gemeente, Afdeling realisatie, Team Stadsdelen, t.a.v. mw. I. Pouw, postbus 9100, 2300 PC Leiden. (CB/MP)

Overleg met de politie

Dit overleg gebeurt twee maal per jaar. Vertegenwoordigers van de buurt- en wijkverengingen overleggen met de politie over veiligheid en handhaving van de regels.

Het volgende Buurtkaderoverleg is op 15 april. Punten kunt u doorgeven via info@pieterswijk.nl. Het resultaat wordt in de volgende *Nieuwsbrief* opgenomen.

Evenementen

- **Zienswijze evenementenkalender 2010-2011**

Al geruime tijd hebben wij als bestuur van de wijkvereniging onze bedenkingen over hoe het evenementenbeleid van de gemeente Leiden zich ontwikkelt. We hebben daarom dit jaar extra kritisch gekeken naar het ontwerp voor de Evenementen Kalender 2010 – 2011. De conclusie is dat zich sluipenderwijs een ongecontroleerde groei van het aantal evenementen, vooral in de binnenstad voltrekt. De belangen van omwonenden lijken daarbij weinig gewicht in de schaal te leggen. Bij telling van het aantal categorie 2 en 3 evenementen blijkt een stijging van 112 naar 165 over de periode 2008 – 2010. Dit alles zonder enige zichtbare toetsing aan de belangen van omwonenden. Verder worden zonder nadere motivering locaties toegevoegd. Op enkele locaties waaronder het Stadhuisplein en omgeving, overstijgt het aantal categorie 2/3 evenementen zelfs al in het ontwerp het maximum aantal evenementen dat volgens de kalender is toegestaan op die locatie! Wij zijn van mening dat dit niet zo door kan gaan. De conclusie in onze zienswijze is dan ook dat het huidige systeem van de Evenementenkalender niet meer functioneert als het kader om op een rechtmatige manier de vergunningaanvragen te beoordelen. We verzoeken de gemeente om een systeem te bedenken waarbij de belangen van omwonenden wel op een eerlijke manier worden meegewogen. De zienswijze van de wijkvereniging is te lezen op onze website.

- **Reactie op onze bezwaren**

De bezwaren die de wijkvereniging maakte tegen verschillende evenementen in het afgelopen jaar zijn stelselmatig door de commissie op vage gronden afgewezen. Het toetsingskader is dan ook nogal onhelder.

- **Actie gezamenlijke buurt- en wijkverenigingen binnenstad**

Intussen is de overlast bij evenementen in het algemeen in de stad zo groot aan het worden dat we de zaak breder hebben getrokken. Met de gezamenlijke wijk- en buurtverenigingen van de binnenstad is een notitie opgesteld, waarin we de bezwaren tegen het beleid onderbouwen. We hebben de burgemeester verzocht om het toetsings- en handhavingskader met ons te bespreken en te bezien hoe dat helderder kan worden. Dat heeft de burgemeester toegezegd. Het wachten is op het nieuw te vormen B&W-college.

- **Afspraak**

Met de gemeente is afgesproken dat ook smallere straten en stegen na evenementen worden opgeruimd en schoongespoten, en vernielingen (sneller) worden hersteld. (MS)

Studenten en andere jongeren

Studenten en jongeren zorgen voor leven in de brouwerij en zijn over het algemeen goed gezelschap, maar er zijn uitzonderingen. Zij weten de boel zo te verzieken dat wijkbewoners laaiend zijn. Gewone baldadigheid is passé, de afgestompte jongeren hebben sterkere prikkels nodig. Vuilniszakken worden op auto's gezet, of erboven leeggeschud, autospiegels vernield, dronken jongens kotsen de boel onder, plassen tegen muren, deuren en gevels, schreeuwen liederlijkheden, douwen hun blote achterwerk tegen ramen - het onderscheid met hun gezicht ontgaat ze kennelijk - alles onder aanmoedigend harpijgekrijs van even dronken meiden. Bewoners klaagden bij ons. We bespraken de klachten met de politie, en omdat er sterke aanwijzigen waren dat het om studenten ging, ook met de besturen van de studentenverenigingen in ons deel van de stad. Zij nemen de klachten ernstig en grijpen in waar het kan, maar dat is niet eenvoudig. Buiten posten gaat nou eenmaal niet en in studentenhuizen hebben de bestuursleden niets te zeggen. Een bestuur zit maar een jaar, te kort om een grondige omslag in de houding te bereiken. Opeenvolgende besturen zouden de discussie over politesse met hun leden harder aan kunnen gaan. Toch zijn er goede afspraken gemaakt. De hotline met sociëteit Minerva is hersteld, wat melding van wangedrag en optreden gemakkelijker maakt. We raden bewoners aan om klachten bij de horeca klachtenlijn in te dienen, en van wangedrag aangifte bij de politie te doen. Zijn er genoeg klachten dan zal de politie ingrijpen en bij herhaling gele kaarten uitdelen. Helpt dat niet, dan kan er een verbod op horeca activiteiten volgen. Laten we hopen dat het zover niet hoeft te komen. (MP)

SLS wonen

Met klachten over studentenhuizen kunnen bewoners ook terecht bij SLS wonen. SLS wonen heeft huurcontracten, met bepalingen die voor bewoners van de door de Stichting beheerde huizen gelden. Elke bewoner sluit een dergelijk contract. Houdt men er zich niet aan dan wordt dat aangepakt. Klachten kunt u indienen bij Annemarie Vink, woonconsulent van SLS.

Verkeer en Vervoersontwikkelingen

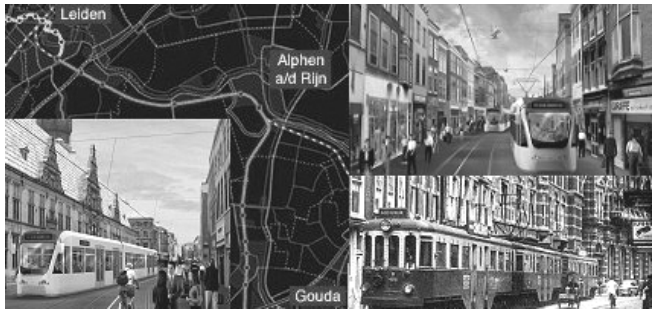

Komt die lightrail-verbinding (door de binnenstad van Leiden) er nu wel of niet? Niets is zeker in het bestuurlijke OV-landschap van de regio Zuid-Holland, zo konden we de laatste maanden weer eens fijntjes constateren. Konden we in de vorige krant(en) nog melden dat de komst van de RGL steeds definitiever leek te worden, inmiddels zijn daarop door de gemeenteraadsverkiezingen de nodige nuances aan te brengen. Door de winst van D'66 is de komst van de RGL een stuk minder vanzelfsprekend. De partij wenst (haar democratische gedachtegoed indachtig) het referendum uit 2007 te respecteren in weerwil van inmiddels gesloten bestuursovereenkomsten of provinciale ambities.

Ondanks dat de procedure over het voorontwerp van het bestemmingsplan RGL-Oost formeel gewoon doorloopt, is de kritiek van diverse partijen niet van de lucht. Zowel wijkverenigingen (waaronder recent Pancras-West) als belangenorganisaties (voor reizigers: Rover) hebben (nogmaals) hun ongekruide kritiek aan Provinciale Staten kenbaar gemaakt. Gedeputeerde Asje van Dijk houdt echter onverminderd vast aan de komst van het RGL-tracé door te stellen dat er bindende afspraken zijn gemaakt met de gemeente Leiden die zeker gelet op de invoeringsfase waarin het project zich nu bevindt, niet meer (ongeschonden) teruggedraaid kunnen worden.

Desondanks maken de meeste (zich thans formerende) politieke partijen zich niet veel zorgen over de mogelijke toepassing van bestuursdwang door de provincie. Door de aangekondigde bezuinigingen moet de hand ook op de provinciale knip is de gedachte. Opzegging of niet nakoming van de bestuursovereenkomst zou de provincie zelfs de toegezegde 50 miljoen Euro kunnen besparen en dat kan wel eens van pas komen bij het sluitend krijgen van de toekomstige provinciale begrotingen. Daarbij komt dat er binnen een jaar provinciale verkiezingen zullen volgen die het (RGL-) beleid van de provincie mede kan beïnvloeden. Houdt

de provincie haar poot stijf of is zij bereid om nog eens goed naar het gehele (soms als megalomaan betitelde) project te kijken?
Onlangs heeft de Universiteit, het ROC, de Hogeschool Leiden en de Ondernemingsvereniging Bio Science Park in een brief aan de gemeenteraad aangegeven dat zij faliekant achter de komst van de RGL door de binnenstad van Leiden. Vanwege hun belang voor de sociaaleconomische en culturele ontwikkeling van Leiden is het in hun ogen noodzakelijk dat wordt ingestaan voor goede bereikbaarheidsvoorzieningen. Afblazen van dit project zou in hun beleving een verzwakking opleveren van de positie van Leiden als centrum van onderwijs, wetenschap, cultuur en kenniseconomische bedrijvigheid.
Ook in het geval waarin onverkort wordt vastgehouden aan de komst van de RGL door Leiden, is het allerminst zeker dat het voorgestelde tracé over de Hooigracht er definitief komt. Omdat dit traject duurder lijkt te worden qua knelpunten ten opzichte van het oorspronkelijke traject door de Breestraat, is niet uitgesloten dat ook die laatste optie weer pregnant in beeld komt, puur om de kosten te drukken.
Deze onvoorspelbare strijd om onze stad wel of niet door een lightrail-verbinding te laten doorkruizen duurt dus nog even wel voort…. We blijven het nieuws rond deze politieke soap voor u onverminderd volgen!

Ingezonden

De heer B. Kraal van de Witte Singel, die tegenover de Sterrenwacht woont mailde ons:

Restauratie Sterrenwacht vordert…
Wat fijn om te zien dat de restauratie van de befaamde Leidse Sterrenwacht nu eindelijk van de grond is gekomen en het beloofde terugbrengen in oude glorie snel vordert.
Vorige week zijn de vier telescoopkoepels van het hoofdgebouw met een grote kraan teruggeplaatst. Tot mijn verbazing zie ik, dat er in de kolossale hoofdkoepel opeens zes grote vensters zijn gekomen. Het lijkt wel alsof er een theekoepel op het dak is neergezet, ik vind het geen gezicht. Dit is niet wat het vroeger was.
Ik heb nergens anders sterrenwachtkoepels met zulke vensters gezien, wat is de urgente noodzaak om ze hier in te voeren?
De grote vensters staan niet ingetekend op de restauratieafbeelding, die de Universiteit Leiden op een groot bord in de Witte Singel voor de Sterrenwacht heeft neergezet. Ik heb er ook niet eerder over gelezen. Zijn voor deze ingreep wel de benodigde vergunningen afgegeven?
B. Kraal

Zijn mail kwam mevrouw Koper-Mosterd, consulent uitvoering monumentenwet bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, onder ogen. Zij reageerde meteen en gaf aan dat in de oorspronkelijke situatie al ramen in de koepel van de Leidse Sterrenwacht zaten. (Zie afbeelding hieronder) De ramen werden in een later stadium verwijderd (aan de binnenzijde van de koepel zijn de ravelingen blijven zitten, maar bij de huidige restauratie zijn ze in ere hersteld.

De heer Kraal liet ons nog weten:
Ik had wel eens gelezen, dat de Leidse sterrenwacht in 1857 gebouwd was naar het model van de sterrenwacht Pulkovo in St. Petersburg in Rusland (zie bijvoorbeeld http://leiden-monumenten-terrewacht.blogspot.com/).
Via Google vond ik een plaatje van die Petersburgse sterrenwacht. Kennelijk heeft de toenmalige Leidse architect zich alleen maar laten inspireren door de

Petersburgse sterrenwacht, want de Leidse is er beslist geen tweelingexemplaar van. (Zie afbeelding hieronder) De telescoopkoepel van de Petersburgse sterrenwacht draait rond boven een vertrek met ramen. Bij de Leidse sterrenwacht draaien de ramen in de koepel mee.

NB: De Nieuwsbrief wordt digitaal gestuurd aan de mensen die zich ervoor hebben ingeschreven. Bij een computercrash laatst zijn helaas enige adressen verloren gegaan. Wie zich onlangs heeft ingeschreven, maar de Nieuwsbrief niet heeft gekregen wordt verzocht zich opnieuw in te schrijven info@pieterswijk.nl.

Achtergrond

Aan dit nummer werkten mee:

Vincent van Amerongen, Lorents Blankenberg, Rita Blankenberg, Clariet Boeye, Patrick Colly, Joep Creyghton, Esther Cridazzi, Sanne Dresmé, Driss Haouli, Corine Hendriks, Franceline Hendrikse-Pompe, Ruud van Hoorn, Barend Kraal, Marjolijn Pouw, Marcel Schikhof, Pepijn Smit, Koert van der Velde.

Foto's
Anton Broos, Sanne Dresmé, Barend Kraal, Franceline Hendrikse - Pompe, Leids Archief, Carlo van Praag, Marjolijn Pouw.

Kopij voor de volgende krant graag voor 2 september inleveren bij info@pieterswijk.nl of redactie Hart van de Stadkrant, Postbus 11016, 2301 EA Leiden.

Belangrijke telefoonnummers

• Evenementenklachtenlijn	071 5661600
• Graffitimeldlijn	071 5322878
• Horeca klachtenlijn	071 5167015
• Politie	0900 8844
• Servicepunt Burgerzaken en Belastingen	071 5165500
• Servicepunt woonomgeving (afval, kapotte straatverlichting e.d.)	071 5165501
• Servicepunt bouwen en wonen	071 5165502
• Servicepunt parkeren	071 5165503
• Servicepunt Zorg	071 5165506
• Servicepunt Bedrijven	071-5165509
• Servicepunt Inburgering	071 5167317
• Milieuklachtenlijn (kantooruren)	071 4083666
• Milieuklachtenlijn	0900 8844

Vereniging voor Pieters- & Academiewijk en Levendaal West, Postbus 11016, 2301 EA Leiden
Kamer van Koophandel Rijnland: 40 44 51 79 (Rijnland)
Website: www.pieterswijk.nl
@-mail: info@pieterswijk,nl

De wijk
De Pieters- & Academiewijk en Levendaal West vormen het zuidwestelijke deel van de Leidse binnenstad. De Botermarkt, Vismarkt, Aalmarkt, Boommarkt, Galgewater, Witte Singel, Korevaarstraat en het Gangetje vormen de grenzen met de andere wijken.

De Vereniging
De Vereniging Pieters- & Academiewijk en Levendaal-west tracht de leefbaarheid en het welzijn van de wijk en haar bewoners te bevorderen. Bewoners kunnen lid worden van de vereniging, anderen donateur. De kosten van het lidmaatschap bedragen € 4,- voor eenpersoonshuishoudens en € 5,50 voor meerpersoonshuishoudens. Meer mag ook. Op de jaarlijkse ledenvergadering in het voorjaar legt het bestuur verantwoording af aan de leden, komen knelpunten in de wijk aan de orde en wordt het beleid van de vereniging bepaald.

Erelid: J.J.M. Gerritsen

Bestuur
* Lorents Blankenberg, Voorzitter - Nieuwsteeg 13 2311 RW, verkeer en vervoer, parkeren
* Marjolijn Pouw, secretaris/penningmeester - Jan van Houtkade 36, 2311 PE, veiligheid, buurtkaderoverleg, districtsraad, redactie HvdS-krant
* Anton de Gruyl, lid - Nieuwsteeg 29 2311 RX bouwen en wonen, verkeer en vervoer, parkeren
* * Marcel Schikhof, lid - Rapenburg 20 2311 EW horeca en evenementen, veiligheid
* Clariet Boeye, lid - Rapenburg 34 2311 EX bouwen en wonen, districtsraad, redactie HvdS-krant
* Koert van der Velde, lid Plaatsteeg 6, 2311 DB Leiden Bouwen en wonen
* Lodewijk van Paddenburgh, (aan het bestuur toegevoegd) administratie en archief, Diefsteeg 18, 2311 TS

Hart van de Stadkrant
De Hart van de Stad krant is een uitgave van de wijkvereniging. De krant verschijnt vier maal per jaar in een oplage van 2500 en wordt in de wijk huis aan huis bezorgd. Daarnaast wordt een groot aantal exemplaren verspreid onder bestuur en ambtenaren van de gemeente Leiden en donateurs. Kopij voor de krant per @-mail of post sturen naar de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten.

Website
Lokaal 7a | Bytesize Webconsultants

Advertenties
Voor het adverteren in de wijkkrant kunt u contact opnemen met de penningmeester. De krant wordt gedrukt door drukkerij Van der Linden.

Lid worden
U kunt lid worden door het overmaken van € 4,-- per eenpersoonshuishouden of € 5,50 Euro voor een huishouden van meer personen, op giro 3664416 van de vereniging, onder vermelding van VVP&A, lidmaatschap of donateur.